

ÉLELTÜNK

XXVI. évf. 9. szám (26. Jahrg. Nr. 9.)

Az európai magyar katolikusok lapja

1994 szeptember.

Az egyházi iskola eszménye és alapelvei

— Elmélkedés a tanévnyitás alkalmából —

Magyarországon — de nemcsak ott — az úgynevezett „médiák” egyik leg többet emlegetett s annyi szenvedélyes vitát kiváltó témája a keresztény, jelesül a katolikus iskola. Erről olvastunk a Magyar Katolikus Püspöki Kar iskolabizottságának „Katolikus Óvoda és Iskola” című hivatalos lapjában egy mélyen elemző, kitűnő írás! Korzenszky Richárd bencés tollából. Most, az iskolakezdés ideje külön is aktuálissá teszi a cikket, amelynek főmondanivalóját a Magyar Kurir összefoglalása nyomán ismertetjük.

Az egyházi iskola ügye nem ritkán helyi konfliktusforrásként jelentkezik. Szembekerülhet egymással az iskoláztatásért felelős önkormányzat és az iskolaügyben szerepet vállalni óhajtó egyház, egyházi közösség. Érdekek ütköznek: egyrészt a megszokott hagyományokat folytatni akarók, másrészt az önhibájukon kívül birtokban lévő kerülnék szembe egymással. Átvenni az iskolát vagy teljesen újat kezdeni? Miért újat kezdeni, amikor nincs több gyerek? Miért nem átvenni, hiszen az elmúlt negyven év csak töredéke az esetleg több évszázados egyházi múltnak? Ha egyházi alakult egy iskola, gyakorta egymásra mutogatnak az egyes iskolákhoz tartozók. Feketére-fehérré festik a világot. Elfelejtik, hogy mindegyik iskola csupán egy lehetőség,

mindegyik kihívás: megfelelni a feladatoknak.

Mi az egyházi iskola? A fogalom megfogalmazható jogi szempontból: egyházi jogi személy a fenntartója s felelőse. Megfogalmazható tartalmi szempontból: egy elkötelezett, jól körülhatárolható világgép, világszemlélet szellemében történik minden az adott intézményben. Nem tanít lényegében mást, — de mindenképpen másként tanít. Nem a tudásanyag mennyiségében van a különbség, hanem az ismeretanyag közvetítésének minőségében, szellemiségében.

Az egyházi iskola sajátosságai között kiemelkedő szerepet foglal el a következő: az iskola színtézis-teremtő hely tanárok, diákok, külvilág között, — a világról szóló ismeretek rendszerében. Színtézist teremteni óhajt a hit és kultúra, valamint a hit és élet között. Szabadon választott lehetőség, felkínált — tehát egyszerre visszautasítható is — a jóhír, amit közvetíteni óhajt.

A teljesen új iskola jelenti a legkevesebb konfliktusforrást; szabadon csoportosulnak tanáraik, s gyűlnek össze az iskola diákjai. Az egykori intézmény, épület, „funkcióval” történő visszavétele már sokféle feszültséget jelenthet. Ebben az esetben az egyház — mint az iskoláért felelős — nem kívánhat meg többet, mint hogy a munkatársai ne forduljanak szembe az egyház célkitűzéseivel. A legnagyobb mértékben érvényesülnie kell a lelkiismereti és vallásszabadságnak az iskolában maradó tanárok és diákok esetében. Az újak kiválasztása természetesen az iskola háttérét jelentő egyházi közösség szempontjainak megfelelően történhet.

Az egyházi iskola lényegétől idegen a fundamentalizmus, bár a fundamentalizmusra való hajlandóság szinte világjelenség, — s nem csak vallási közösségekben. A katolikus iskola nem csupán anynyit jelent, hogy a katolikus világszemlélet érvényesül a háttérben. Jelenti feltétlenül a nyitottságot, az egyetemességet: az igaz, a jó és a szép befogadására való készséget, — minden érték elfogadásának készségét. Az egyházi iskola akkor lesz képes a toleranciára, ha mindennek előtt önmagát képes világosan meghatározni. Ha tudom, hogy ki vagyok, fenntartás nélküli párbeszédbe bocsátkozhatok mindenki mással. Ha nem tudom, hogy ki vagyok, szükségképpen szellemi falakat építek magam köré, önmagam védelmére.

Feltétlenül szükséges, hogy politikai felhangoktól mentesen tudjunk beszélni

az iskoláról. A társadalomban megfogalmazódik az igény az egyházakkal, az egyházi iskolákkal szemben: legyenek a tolerancia, a másság elfogadásának helyei. Sokszor mégis az ellentmondás jelvé válik egy-egy iskola, melynek háttérében élő egyházi közösség áll. S az ellentmondás jelvé nem azáltal lesz egy iskola, hogy jobb, modernebb a felszerelése, jobban képzettek a tanárai, hanem az teszi kihívó jellé őket, ha többet törődnek a felelősök a rájuk bízottakkal, — ha a belső konfliktusok elől nem kitérnek, hanem feloldják azokat —, ha mindennapos gyakorlatukban érezhetővé válik, hogy nem abszolútizálják a relatív, múlandó világot. És testvérek tekintenek mindenkit a Krisztushoz tartozás alapján: „Hiszen mindannyian, akik megkeresztelkedtek, Krisztust öltötték magatokra. Nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő, mert ti mindannyian egyek vagytok Krisztus Jézusban”. (Gal 3,28) S nem veszítette el aktualitását a jézusi parancs: „Ha azokat szerettek csak, akik titeket szeretnek, mi lesz a jutalmatok? Nem így tesznek a vámosok is? És ha nem köszöntitek csak barátaitokat, mi többet tesztek? Nem így tesznek a pogányok is?” (Mt 5,46—47)

A keresztény iskolának meghatározó eleme a Biblia, s az a személy, akiről az első tanítványok a Szentírásban rögzítve tanúságot tettek. Jézus Krisztus a keresztény iskola fundamentuma, aki a hívő ember számára nem csupán egy történelmi személyiség, aki egy konkrét helyen és időben élt és működött, hanem aki jelenlévő, élő valóság, — aki forrása és egyúttal mércéje is az életalakításnak.

A tolerancia nem azonos a tűréssel. A tolerancia pozitív tartalmú fogalom. Lényege az elfogadás, a befogadás, a közösségvállalás. Nem az elutasítás, a háttatfordítás, a magukat tisztának, tökéletesnek tartók gögje az, ami megváltja a világot, hanem az odaadás, az elfogadás, a kenyérszétosztás. Jézus életének lényege az önatadás, amely a kereszten megtörténik: „értetek és mindenkiért”.

Az egyházi iskola, a keresztény iskola, a katolikus iskola: lehetőség. Lényege nem az, hogy sajátos kultúrtartalmakat, ismereteket közvetít: ez hozzátartozhat, járulékos elemként jelentkezhet ilyen többlet. Lényege a dolgok, a világ keresztény szemlélete s az élet, elsősorban saját életünk krisztusi módon való alakítása.

Ez a keresztény iskola eszménye. Az eszmények megvalósításának útja hosszú. Minél inkább sikerül közeledni az eszményhez, annál inkább javára válik az ember a közösségnek. S az ezt az eszményt célul kitűző intézmény is hozzájárul ahhoz, hogy az emberek szélesebb közössége, a társadalom élete több és gazdagabb legyen. ■

Vasárnapi gondolatok

AZ ÉVKÖZI 24. VASÁRNAPRA
(szeptember 11.)

(Jézus nyíltan megmondta, hogy szenvednie kell.) Erre Péter félrevonta és szemrehányást tett neki. Jézus hátrafordult, ránézett tanítványaira és így korholta Pétert: „Távozz tőlem, sátán, mert nem Isten szándéka szerint gondolkodsz, hanem emberi módon”. (Mk 8,32—33)

Péter apostol nem akarja Jézust másként megismeríteni, ezért négy szemközt tesz szemrehányást. Közben nem veszi észre: neki nincs jogosultsága Isten terveit meghatározni, sem kritizálni. Hányszor esünk hasonló hibába...?

Emberileg valamennyire érthető, hogy Péter meg akarja óvni Jézust a fájdalom-gyötrelmes szenvedéstől. Még nem tudja, Isten tervében a szenvedés természetes dolog a megváltás művében. Isten terve más, mint a mienk — a zúgolódás nálunk is előfordul...

Jézus hátrafordul, ránéz tanítványaira: ezzel jelzi mondanivalójának fontosságát és súlyát. Rendre utasítja Pétert, de mondanivalója mindenkinek szól: gondolkodjatok Isten tervei szerint! Milyen nehéz...

AZ ÉVKÖZI 25. VASÁRNAPRA
(szeptember 18.)

Megérkezve (Kafarnaumba) Jézus megkérdezte: „Miről beszélgettetek az úton?” Ők hallgattak, mert azon tanakodtak, ki a nagyobb közülük. Jézus... így szólt: „Aki első akar lenni, legyen mindenki között az utolsó és mindenkinek a szolgálója”. (Mk 9,33—35)

Megilletődött, kínos csend a válasz Jézus kérdésére. Érzik, mennyire helytelen dologról beszélgettek... Hányszor beszélünk mi is hasonlóról...

Egyik indító ok az emberi hatalom kérdése (ma is). Aki „nagyobb” a másikenál, több a hatalma a másikenál. Tisztáznunk kell, Krisztust akarjuk-e követni, vagy hatalmat keresünk...

Krisztus követése szolgálat — uralkodás helyett. Alacsonyság, a „nagyág” fitogtatása helyett. Fölemelés — mások letiprása helyett. S még sok minden...

AZ ÉVKÖZI 26. VASÁRNAPRA
(szeptember 25.)

„Aki inni ad nektek, akár csak egy pohár vizet is az én nevemben — mert Krisztuséi vagytok — bizony mondom nektek, nem marad jutalom nélkül”. (Mk 9,40)

Lehetséges, hogy a betoldás: „mert Krisztuséi vagytok”, az evangélistától származik, mégis találobban mutatja a tényállást: ti Krisztushoz tartoztok, „tulajdon” vagytok... Tudatosítjuk-e ezt magunkban?

Valószínű, akkor ismert szokás volt valaki nevében vagy valaki személyéért (Folytatás a 2. oldalon.)

Máriacelli magyar zarándoklat

A több mint hat évszázadra visszatekintő és 1954 óta évente megrendezett máriacelli magyar zarándoklatra ebben az évben szeptember 17-én, szombaton és 18-án, vasárnap kerül sor. Az ünnepélyes bevonulási szertartás szombaton háromnegyed 5 órakor lesz, és este 8 órakor a gyertyás körmenet. A vasárnapi ünnepi szentmise 10 órakor kezdődik. 14 órakor búcsúajátosság. A zarándoklat vezetője Várszegi Asztrik püspök, panonhalmi főpápa, de ha ereje engedi, az ausztriai magyarok élén részt vesz László István püspök. A jelenlevő lelképásztorok koncelebrálhatnak. Mindszenty József bíboros hercegprímás boldoggáavatási eljárásának megindítása is nyomatókot ad a zarándoklatra szóló felhívásnak, mert ebben a bazilikában volt tizenhat eszterdeig a sírja és megszakítatlan tiszteletének megszentelt helye. Meghatározott időben a Mindszenty Múzeum is megtekinthető. A kegyhely ma is ereklyeként őrzi a vértanú primás eredeti koporsóját. A bazilikában lehet magyar nyelven szentgyónást végezni, és pedig nemcsak a zarándoklat alkalmával, hanem az egész év folyamán. A magyarság nagy számában keresi fel a szent helyet és ilyen módon új evangelizációjának igen jelentős tényezője. A Szent Benedek Rend tagjainak ottani apostoli tevékenysége emlékeztet azokra a bencésekre, akik a magyarság első evangelizációjának munkáját végezték, valamint arra, hogy panonhalmi letelepedésüknek nem sok idő múltán a milléniumát ünnepeljük

Kerny Géza

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

Az egyetemes katekizmus és az inkulturáció

A katekizmus ellen felhozott ellenvételek között szerepel az inkulturáció kérdése is. Mit értünk inkulturáción? Általában valamilyen tannak vagy világnézetnek egy adott kulturális milióban való elterjesztését. Például, ha a keresztény hitet el akarjuk terjeszteni Kínában, vagy Afrikában, akkor más és más helyi kultúrával állunk szemben és a helyi adottságokat tekintetbe kell vennünk. Ha ezt nem tesszük, akkor az új tan az adott milióban csak nehezen tud gyökeret verni. Ezt már a misszionáriusok is tudták és ezért igyekeztek a helyi adottságokhoz — amennyire lehetséges és szükséges volt — alkalmazkodni. Mondanunk sem kell, hogy nem mindig könnyű megmondani, mihez alkalmazkodhatunk és mihez nem, például mennyiben változtathatjuk meg a mise szerzetartásait és mennyire nem.

Am a jelen kérdésben nem is annyira szertartásokról, rítusokról van szó, hanem sokkal inkább magáról a tanításról. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az európai tradíciót tükröző katekizmus olyan kifejezéseket, olyan gondolat-eszközöket tartalmaz, melyek primitív kultúrkörben nehezen érthetők. Sőt maga a Szentírás, mely a zsidó kultúrkörben íródott, évszázados munkát igényelt, hogy más népek számára egészen érthetővé váljék. Persze a jelenben az egymástól legtávolabbi országok is tudnak egymásról, lassanként egy bizonyos közös világkultúra alakul ki, de azért a kulturális különbségek ennek ellenére még igen nagyok és ezért tekintetbe veendőek.

Ezek után már érthető a felvetett kérdés: Van-e értelme egy az egész Egyháznak szóló — minthogy az Egyház az egész földön elterjedt! — katekizmusnak? Nem kényszerítünk-e más kultúrnépekre vagy primitív népcsoportokra olyan gondolatvilágot, mely számukra idegen, ami aztán hitbeli félreértésekre vezethet?

Manapság alig van már teológus, aki eleve tagadná, hogy egy bizonyos alkalmazkodás a népi kultúrához szükséges.

VASÁRNAPI GONDOLATOK (Folytatás az első oldalról.)

jót tenni. Legalábbis nyelvünkben kivesztett ez a szójárás. Lehet, hogy visszavonult lelkünkbe... Fontos, hogy tegyünk...

Az apró szolgálattól az élet-szolgálatig tudja Isten, ki tesz jót. Meg is jutalmazza kegyelmi örömmel...

AZ ÉVKÖZI 27. VASÁRNAPRA (október 2.)

Jézus folytatta: „A ti szívetek keménysége miatt írta Mózes e parancsot. Isten azonban a teremtés kezdetén férfit és nőt alkotott... ők egy test lesznek. Amit Isten egybeköt, azt ember ne válassza szét”. (Mk 10,6—9)

Különös tehetsége az embernek, hogy Isten — szívbe írt vagy szövetségben lefektetett — parancsát megmásítja. Saját szívének keménysége szerint bocsájtja el („elbocsátó levéllel” vagy anélkül) a feleségét. A hamisítást Isten kezébe belemagyarázza...

Isten eredeti terve volt, hogy az emberek a házasság révén megsejtsenek valamit az igazi szeretetből. A feltétel nélküli önátadást, a másik boldoggá tételét, a viharokban való áldozatos kitaratást egymás mellett, az áldozatos hűséget...

Nos, véleményünk szerint épp az inkulturáció érdekében fölötte szükséges és hasznos az egyetemes egyház katekizmus. Ha fontos is tudnunk, hogy valamilyen tant, milyen kifejezésekkel adjuk tovább, még fontosabb tudnunk, hogy mit adjunk tovább. Az Egyház hite csak e g y , tudnunk kell tehát, melyek ennek az egy, maradandó hitnek alapvető tételei. Ha ezt nem tudjuk, vagy elhanyagoljuk, akkor mi fogunk ugyan alkalmazkodni az újabb kultúrkörhöz, de azzal együtt esetleg átveszünk, különböző, vele kapcsolatos, benne rejlő világnézeti, sőt valláshoz tartozó felfogásokat is, melyek nem egyeztethetők meg a keresztény hitigazságokkal. Más szóval előbb tudnunk kell, melyek az egyház hitének alapvető igazságai és csak aztán gondolkozhatunk el azon, hogyan lehet őket más kultúrájú népeknek is továbbadnunk. Sajnos vannak misszionáriusok, akik nem ismerik fel ennek a fontosságát. Az egyik Afrikából Európába látogató misszionárius nemrég a következő „szellemes” kijelentést tette: nem azért megyünk Afrikába, hogy másokat oktassunk, hanem, hogy mi magunk ezektől a népektől tanuljunk. Ennél bárgyúbb felfogást alig lehet elképzelni! A másoktól való tanulás legfeljebb eszköz lehet, hogy taníthassuk őket, de nem lehet a célja misszionárius küldetésünknek. A cél mindig Krisztus Urunktól kapott küldetésünk teljesítése: „Te gyetek tanítványommá minden népet. Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek”. (Mt 28, 19—20)

Különböben sem szabad azt hinnünk, hogy hitünk misztériumai egyszerű nyelven nem fejezhető ki. A katekizmus teológiai fogalmazást is használ, hogy szabatosabban kifejezhesse hitünk tanát, de a misszionáriusok egyszerű nyelven is megértethetik hallgatóikkal hitünket. Az Úr Jézus sem filozófiai fogalmazást használt, hanem egyszerűen, példabeszédek

Mindez az embernek nem kell(ett). Uralkodni akar, élete párján, a gyermekein. „Használni” akarja feleségét és kihatározzák. Aztán eldobni, ha megúnta és teherré vált számára. Ez a keménységi válság... És nem csak akkor...

AZ ÉVKÖZI 28. VASÁRNAPRA (október 9.)

Jézus az ifjúra nézett, megkedvelte őt és így szólt: „Valami még hiányzik belőled. Menj, add el amid van és árát oszd szét a szegények között, így kincséd lesz a mennyben. Aztán jöjj és kövess engem!” (Mk 10,21)

Több kérdés vetődik fel e sorok olvasásakor. Lehet-e gazdagnak a mennybe jutni? Lehet, csak „pokolian” vigyázni kell, nehogy gazdagsága a pokolba húzza le...

Lehet-e vagyonos ember Jézus tanítványa? Vagyonnal nem, mert akkor azzal törődik, nem a Krisztus követésével járó áldozatos lemondással, a lelkekkel, az imádsággal...

Lehet-e vagyon nélkül tanítványválni és Krisztust követni? Csak így lehet. Mert: két úrnak szolgálni egyszerre nem lehet. A vagyon nagy úr. Krisztus még nagyobb...

Fejős Ottó

formájában tanított és az egyszerű emberek is megértették. Még elvontabbnak látszó igazságokat is meg lehet egyszerű szavakkal magyarázni. Például, hogy Jézus valóságos eucharisztikus jelenlétét megértessem, nem kell sem a szubsztancia sem az accidensek szavát használnunk. Elég azt mondani: Jézus a kenyér és bor színe alatt valóban — azaz, akár gondolsz rá, akár nem — jelen van. Mi nem látjuk, nem érzékeljük, de hisszük, hogy titokzatos módon a Szentostyában van. Vagy Krisztus valóságos feltámadását is megértethetjük, ha azt mondjuk: Krisztus nem csak az apostolok hitében

REINHOLD STECHER innsbrucki püspök:

„Egyház” — buszvállalat

A legtöbb papszentelés Magyarországon is június hónapra esett, összesen 36 szentelésre került sor. Hogy mire is vállalkoztak azok, akik a papi hivatást választották, — nos, erről szól az innsbrucki püspöknek a szentelendőkből intézett, modern stílusú, szellemes beszéde, amelyet a Freiburg-i „Anzeiger für die Seelsorge” júniusi számában megjelent szöveg alapján közlünk:

Hiszem és remélem, hogy minden kiválasztottságtok ellenére sem érzitek magatokat egészen különleges embereknek és másoktól elkülönülőknak. ... Ezért talán nem sértlek meg benneteket, ha a ti hivatástokat, a mi hivatásunkat egészen más, világi hivatással hasonlítom össze. Akkor jutott eszembe, amikor a szép Stubai-völgybe utaztam. A busz sofőrjére gondolok.

A legtöbb ember nem is tudja már, hogy a „busz” szó a latin „omnibus” szóból származik és annyit jelent: „mindenki számára”. A lelkigondozó pap ezért omnibuszsofőr. Közlekedési eszközt vezet mindenki számára. Az egyház nem versenyautót és magánkocsit bíz rátok, hanem omnibuszt, közlekedési eszközt mindazoknak, akik az élet megállóhelyein várakoznak. Jövendő lelkigondozóként erre kell jogositványt szereznetek, a magánautó vezetésére képesítő nem elég.

Legyetek papok mindenki számára, a gyermekek és az idősek, a fiatalok és a családok, nők és a férfiak, a haladók és a hagyományörzők, az elkötelezettek és a távolállók, a boldogok és az emberileg zátonyra futottak, a köztisztelőben állók és a társadalom peremére szorultak, a jegyespárok és az újrarahaszkodott elváltak, a hűséges bennfentesek és a nyugtalan keresők: omnibus, „mindenki számára”. Ez az adu.

Az élet megállóinál tágra kell nyitnotok az önműködő ajtókat. Nyitott ajtó, ez a megérteni, a segíteni és az igazat hirdetni akarás. A megállóhelyek főként azok az alkalmak az életben, amikor az ember különösképpen kész közeledni a valláshoz: születéskor és halálkor, a gyász és a magasztos érzés, a felelősség és a feszültség, az elcsendesülés és a szabadidő óráiban. Pontosan úgy, ahogy a buszban, egész papi buszutasztokon mindig ügyeljete arra, hogy legyen fenntartott hely egy fogyatékos, beteg, terhelt ember számára... Ne feledjétek a nyitott ajtót és a fenntartott helyeket, legyetek megértő, sőt irgalmas papok.

Nagyonis tudom, hogy az egyház mai helyzetében miért beszélek omnibuszról és maguktól kinyíló ajtókról. Vannak az egyházon belül olyan törekvések is, hogy zárjuk be az ajtókat és rekesszük ki a megállóhelyeken várakozó embereket, és ne omnibuszt, mindenki számára nyitott kocsit, hanem kis csoportocskákat szállítgató magánautót vezessünk.

Nőtlen papokként ugyan egyedül vagy-

támadott fel, hanem az apostolok azért hirdették Jézus feltámadását, mert tapasztalták, hogy valóban feltámadott. Ratzinger bíborosnak igaza van, amikor azt mondja, hogy minden inkulturációnak a feltétele, hogy a mondanivalót megértessük és értelmesen kifejezzük. Az egyetemes katekizmus nagyon is hozzájárulhat ahhoz, hogy az egyház mindenkor hitét megértsük. Persze nem kell szószerint az egyszerű híveknek mindent továbbadnunk, hanem egyszerű kifejezésekkel megértetnünk velük azt, amit a nehezebben érthető kifejezések mondani akarnak. Ebben a munkában aztán a helyi katekizmusok vagy katekizmusféle összefoglalások nagyon is hasznosak lehetnek.

tok a vezetői ülésen. De aki omnibuszon utazik, az tulajdonképpen nem magányos. A Stubai buszsofőrök a fél völgyet ismerik. Veletek is így lesz. Barátságos buszsofőrök nagy szolgálatot tesznek a közösségi életnek, amint már sokszor megéltem. Így lesz veletek, papi buszvezetőkkel is. Már itt elmondhatom, hogy a papi cölibátus értelme: omnibus, azaz mindenkinek és sokaknak szolgálni. Aki így utazik, nem marad magára.

Természetesen magától értődik, mégis meg kell nektek mondanom, hogyha papi működéstek omnibuszában a kormány mellé ültök: gondoskodjatok mindig arról, hogy tele legyen a benzintartály. Nézzetek a műszerfalra: nem mozg-e már veszélyes sávban a benzinóra mutatója, vagy nem gyulladt-e ki egy vészlámpácska. Figyelmeztető jel, ha lelki ürességet, frusztrációt, a csalódottság alapélményét vagy rezignációt éreztek. Akkor mindenképpen a következő benzinkúthoz kell mennetek. Ismeritek benzinkútjaitokat, a papi élet töltekező állomásait: a szent eukarisztiában való elmélyedést, a bibliával, a breviáriummal való életet, a paptestvérekkel való közösséget. E helyek egyike mindig nyitva van. Ha a tartály tele van, akkor nincs gond — még akkor sem, ha a buszhoz pótkocsit kapcsolnak. Az egyházban manapság könnyen megtörténhet, hogy második feladatot vagy plébániát kaptok. Ekkor bizonyára külön vezetői képességre lesz szükségtek, de nem kell mindent egyedül csinálnotok.

Nektek, kedves jövendő közösségi buszsofőrjeimnek szóló utolsó mondanivalóm: az „Egyház” buszvállalatnak csodálatos főnöke van, Jézus Krisztus. Vele beléptek a világ megváltójának nagy szállítási vállalkozásába. Ez a főnök így beszélt munkatársaival: nem hívlak benneteket többé alkalmazottaknak és munkaezőknek, hanem barátoknak! E főnök nem messzi mennyi irodában ül, hanem mellettetek áll. Segítőleg fogja a kormányt, állandóan bátorít és nyugtat. Ott van az indulásnál és a megállóinál, ahol kinyílnak az ajtók. Veletek van a sors áttekinthetetlen kanyarjaiban, a csalódás alagútjaiban és a korkérdések, valamint az emberi problémák síkos jegén. És vár rátok a célnál.

Boór János fordítása

HELYESBÍTÉS: Lapunk legutóbbi számában a 9. oldal első hasábján, alulról a 11. sorban „Pro Caritas” helyett „Pro Caritate” olvasandó.

Egy erdélyi magyar püspök gondolatai (2)

REIZER PÁL SZATMÁRI PÜSPÖKKEL BESZÉLGET FEJŐS OTTÓ

Életünk: Itt vagyok a szatmári püspöki palotában, legalábbis abban az épületben, amit már visszacapott a püspökség a 40 éves kommunista uralom után. Reizer Pál szatmári megyéspüspöknek vagyok vendége és megkérem, mondja el olvasóinknak a számára fontos dolgokat, amelyek egyházmegyéje helyzetét jellemzik.

Reizer Pál: A szatmári egyházmegye pontosan 190 éves, 1804-ben szakították ki az egri egyházmegyéből. Azóta sok viszontagság érte. Jelenleg négy részre van szakítva, kb. egyharmada maradt itt Romániában Szatmárnémeti székhellyel. Egyharmada, 44 plébánia és 65 ezer hívő a jelenlegi Kárpátalján maradt, 27 plébániánk a mai Magyarországon területén, most a Debrecen–Nyíregyházi egyházmegyéhez tartozik és 4 plébánia Szlovákiában van. Az elmúlt 40 év diktatúrájáról gondolom nem kell beszélnem. A mi számunkra, fiatal papok számára az jelentett hatalmas erőt, hogy papjaink az 50-es évek kemény sztálinista üldözései közepette igazán kitartottak püspökük mellett. Scheffler János püspök a börtönben halt meg, vértanúként tiszteljük és a boldoggá avatását elindítottuk, de vele együtt a papság nagy része is vállalta a börtönt. Számunkra, akik utánuk lettünk kispapok a 60-as években, mindig csodálatos eszmény és példa volt elődeinknek a kitartása és úgy érzem, ez erőt adott a kö-

vetkező évtizedekben, hogy mi is helyt álljunk. Papságunk a kemény Ceausescu-diktatúrában vállalta a zaklatást, a különféle kellemetlenségeket, állandó félelemben élt, de tette a dolgát. Gondolok itt a hitoktatásra, amelyet komolyan és lelkiismeretesen végeztek. Az elmúlt rendszerben legnagyobb problémánk a bezártság volt, a sekrestyébe zártság, az egyház nem mozdulhatott ki a templom falain kívülre, tevékenysége a templomra volt korlátozva. Az egyházi iskolák az államosítással mind az állam kezébe kerültek és nem működtek tovább. Megszűntek az egyesületek. Állandó félelemben élt mindenki. Aki egy kicsit többet és bátrabban mert tenni, az bizony számíthatott arra, hogy a hatóságok beleszólnak abba, hova helyezték át.

É.: Szabad legyen közbevetnem egy kérdést. Miután csak apostoli kormányzó volt, mennyiben érződött ebben a néhez helyzetben, hogy nincs főpásztor?

R. P.: Becsületére legyen mondva, az akkori apostoli kormányzó, Sipos Ferenc 23 évig vállalta a nehézségeket és a papsággal együtt úgy működött, mint egy valószínűleg egyházmegye. Természetesen 1990-ben mindenki fellélegzett a hierarchia visszaállításával, amely egész Erdély-, sőt Románia szerte megtörtént. Róma gyorsan lépett és visszaállította az egész hierarchiát a görögkatolikusoknál is. Ez mindenki számára óriási megkönnyebbülést jelentett, mégiscsak más az, ha főpásztorok irányítják az egyházmegyét. 1990-től elmúlt az általános félelem. Papjaink bátrabban kiléphetek a templom falain kívülre. A hívek is nyitabban gyakorolják vallásukat, színt mernek vallani olyanok is, akik eddig bújkáltak és a templomba se mertek eljönni. A változáshoz tartozik, hogy harcolhatunk a jogainkért. Megmondhatjuk a véleményünket. Leírhatjuk a sajtóban. Ez mindenképpen pozitívum, ezenkívül korlátozottan a templom falain kívül is megjelenhetünk.

É.: Melyek a főbb problémák?

R. P.: Nagy probléma, hogy a vallásügyi törvény még mindig nem került a parlament elé. Ez a jelenlegi hatalom taktikája, halasztja a törvény megszavazását. Kulcskérdés az államosított vagyonnak a visszaadása, de erre nincs politikai akarat. A jelenlegi törvény nem ad módot felekezeti iskolák létesítésére Romániában, ezért folyik a Püspöki Kar részéről állandó küzdelem. Ebben a küzdelemben és harcban egymás mellett vállatve harcolnak velünk a görögkatolikusok és protestánsok is. A protestánsokkal különösen jó a kapcsolat, hiszen a katolikus egyház nagy része itt Romániában magyar ajkú és a protestánsok természetesen magyarok. Itt lényegében a magyarság megmaradásáról is van szó. Amikor az egyházak együtt harcolnak jogaikért és a hívő népet, egyúttal a magyarságért is kiállnak. Ebben igazán jó konszenzus jött létre a protestáns egyházakkal.

É.: Fölténném a kérdést, hogy a két sarkalatos pontot vagy területet, amely az Európa-Tanács mint fontos előfeltételt megszabott, miért nem tartja be a román állam?

R. P.: Érthető az ő szemszögükből. Egyrészt az államosított javakat azért nem adja vissza az állam, mert a többségi románságnak az a véleménye: miért erősítsük mi a kisebbséget? Az államosított javak többségét a magyar egyháztól vették el. Sem az ortodoxok-

nak, sem a görögkatolikus románoknak nem volt túl sok olyan épület, iskola, stb. a birtokukban, melyet elvettek volna, a többség a magyar egyházaké volt. A felekezeti iskolák tekintetében pedig az ortodox egyház sem áll mellénk, nem akarja, hogy a vallásszabadsági törvényben legyen lehetőség felekezeti iskolák létesítésére és fenntartására. Arra hivatkoznak, hogy ortodox hívek is beiratkoznak a más egyházak iskoláiba és ott más vallásra csábítják és térítik őket.

É.: Ha vissza tekintesz 4 éves püspökségedre, hogyan bontakozott ki az egyházmegye élete?

R. P.: Sajnálatosan az egyház az intézményrendszerét nem kapta vissza, a szerzetesrendek nem működhetnek, iskoláik még nincsenek. Illetve minden egyházmegyének van iskolája, egy úgynevezett szeminárium, liceum, ami katolikus gimnáziumnak felel meg. Nálunk két ilyen katolikus középiskola van, de itt is nagyok a nehézségek, mert semmiféle épületet nem kaptunk vissza, állami épületekben szorongunk, iskolásaink csak délután juthatnak be az iskolába, délután tartják a tanítást, nincs külön internátusunk. Most azon gondolkozunk, hogy mivel nincs politikai akarat a rendszer részéről és talán nem is lesz, hogy visszaadja az elvett épületeket, tehát építenünk kel magunknak, hogy legyen. Óvodákkal is próbálkozunk, a törvény megengedi, hogy bárki létesíthet úgynevezett magán-óvodákat. Ezért a tehetősebb plébániákon óvodát indítunk, hogy a gyermekeken keresztül is közel kerüljünk a családokhoz.

É.: Mégis, mik a pozitívumok?

R. P.: Annak ellenére, hogy intézményrendszer nincs, nagyon sok pozitívum dologról beszélhetünk. Említettem, hogy elmúlt a félelem az emberekben, tehát sokkal többen tekintenek várakozással az egyházra, többen merik vállalni, hogy az egyházhoz tartoznak, az egyházban feladatokat vállalnak és hát újjászerveződhetnek bizonyos egyesületek, szervezetek, ha nem is pontosan a régi mintájára. Beszélhetnék itt az egyházmegyei Karitásról, amely igen áldásos tevékenységet fejt ki, a Nőszövetségről, amely az egyházmegyeinkben szerteágazva működik és a hölgyek, a katolikus nők végzik a dolgukat, segítenek a lekipásztori munkában. Több helyen Ferences világi rend alakult egyházmegyeinkben, ők is sokat tesznek, ifjúsági csoportjaink élnek. Még mindig az egyház az, amelyiknek a kezében van az ifjúság. Ez óriási lehetőség! Papjaink igen lelkiismeretesen, komolyan foglalkoznak az ifjúsággal.

É.: Hogyan nyilvánul meg ez a gyakorlatban?

R. P.: Például most — egy üres plébánián, ahol már nincsenek hívek és plébános sincs —, nyári táborozást tartunk. Folyamatosan érkeznek ifjúsági csoportok, lelki gyakorlatokat és egyéb olyan foglalkozásokat tartanak, amelyek 1990 előtt tiltva voltak. Különböző ilyen mozgalmak vannak, amelyek ide is eljutottak: neokatekumenátus közösségek, Fokoláré, Kolping család, Taizé-i imacsoportok, fatimai világapostolátus. Így a maguk módján valahonnan alulról szerveződnek ezek és papjaink igazán lelkesen támogatják őket. A papnevelésben sincs semmi akadály, pedig tőlünk nem mehettek külföldre az elmúlt 40 évben, egy-két esetet kivéve. Most a ki-

csi szatmári egyházmegyében is 20 kispap van, ami a 110 ezres lélekszámhoz képest talán nem is kevés. A húsból hatan külföldi egyetemeken tanulhatnak, ez mindenképpen örvendetes számunkra, mert felkészültebben és szélesebb látókörrrel jönnek haza. 1990-ben megkezdtük a világiak oktatását is és meglepően nagy a szomjúság, az igény erre a világi hívekben.

É.: Mennyiben vesznek részt az egyház életében a világiak és főleg a fiatal értelmiségiek?

R. P.: A Második Vatikáni Zsinatról szólva, feltétlen kézzelfogható valami, hogy a világi híveink, akik régen nem kapcsolódhattak be az egyház életébe, 1990 óta igen aktívak, például már a negyedik évfolyamát fejezik be a teológiai kurzusnak. Minden évben jelentkeznek újak, ezekből nagyszerű hitoktatók válnak. Nagyon sok hitoktató van, sőt olyanok is végzik a kurzust, akik csak jobban meg akarják a hitet ismerni és lelkesen vállalnak feladatokat az egyházban. Sajnos, nem történt igazi politikai változás, a rendszer ma is kommunista beidegződéssel dolgozik és kormányoz. A siralmas gazdasági helyzetben a fiatalok sokasága, főleg az értelmiségiek, kivándorol, feladja a reményt, úgy látja, nem érdemes itt küzdeni és Magyarországra vagy Németországra települ át. Az egyház legfőbb feladata, erősíteni a híveket. Nagyobb áldozatkészségre nevelni, a hit és a vallásosság erejével meggyőzni őket, hogy ne adják fel a reményt, maradjanak itt, küzdjenek, mert érdemes, igenis lesz változás. Az nem megoldás, hogy a gyökereket elszakítjuk és elmenekülünk. Úgy érzem, a mi egyházunk ebben igenis a hívek mellett áll és ez nagyon fontos.

(Folytatás a következő számban.)

Szent Gellért ünnepe szeptember 24

Az asszony, ki a malmot hajtotta, éppen akkor énekelni kezdett. A püspök pedig csodálkozva fordult Waltherhez: „Walther, hallod a magyarok symphoniáját, miképp zeng?”

Gellért püspök legendájából.

A MAGYAROK SZIMFÓNIAJA

Régi kép alapján készült rajz
(Néprajzi Múzeum, Budapest)

GELLÉRT PÜSPÖK

*Pogányok közt töltött éjet, napot,
A farkasok közt járt Gellért, a pásztor
És kimerülve harctól, virrasztástól,
Pihenni tért tornyos Csanádba most.*

*A Megfeszített képén elborong
És a zsolozsmát egyhangún mormolja.
Az alkonyat gyászleple száll a dómra,
Künn vakkantanak a komondorok.*

*De im a mélyből hangos nóta szól,
Egy szolgálólány malmot hajt s dalol.
Valami pogány nóta, de mi szép!*

*Gellért dobogni érzi nagy szívé:
Tüzes varázssal, bűvös áradattal
Véréit pezsdíti a szilaj magyar dal!*

Juhász Gyula (1883–1937)

FRANK MIKLÓS:

Szegény gazdagok - gazdag szegények

AZ ENCIKLIKÁK TANÍTÁSA — MIT TESZ ÉS MIT TEHET AZ EGYHÁZ? — A KERESZTÉNY EGZISZTENCIA LÉNYEGE

III. rész.

Részletesebben foglalkozik a szegénységgel, mint világjelenséggel, az egyház és a mai világ viszonyáról szóló „Gaudium et spes” kezdetű lelkipásztori konstitúció. Mindjárt bevezetőben rámutat a világ egyes részei közt uralkodó gazdasági kiegyensúlyozatlanságra és annak okaira, megemlítve, hogy éppen most lenne meg a gazdasági élet szeréről a lehetőség az egyenlőtlenség csökkentésére és a föld javainak igazságosabb elosztására. Ehhez azonban meg kell szűnnie a fegyverkezési versenynek, létre kell jönnie a népek közti gazdasági együttműködésnek; különösen ügyelni kell „a gyengébb és szegényebb nemzetek érdekeire” a kereskedelem, a segélyek elosztásában, a technikai támogatásban.

GYERMEKEKNEK

Remélem, kellemes vakációra pillanthattok vissza, mely friss erővel és megannyi szép élménnyel gazdagított beneteket. Most, az új tanév kezdetén egy tanulságos történetet szeretnék ismertetni veletek.

Eszerint, a Fülöp-szigeteken uralkodott valamikor egy király. Amikor úgy érezte, hogy az idő igencsak elfutott fölötte és ereje is megfogyatkozott már, elhatározta, hogy két fia közül valamelyiket utódjául választja. Magához hívatta őket és mindegyiküknek adott öt ezüstpénzt azzal a megbízással, hogy annak árából a palota legnagyobb termékéig töltsék meg. Hogy mivel, azt teljesen rájuk bízta.

Az idősebbik fiú tüstént el is indult. Ahogy kilépett a palotából, aratómunkásokkal találkozott, akik cukornádat vágtak és a közeli malomban káprézték. A kisajtott nád nagy halomban hevert, mert nem volt mire felhasználják. A fiú kapott az alkalmon, megegyezett a munkások vezetőjével és azok az öt ezüstpénzt a palota termékéig telehordták náddal. Késő délutánra be is fejezték. Akkor az idősebb fiú odalépett apjához és így szólt: „A rámbízott feladatot elvégeztem. Őcsémre már nem is érdemes várni. Tégy engem utóddá”. De apja ragaszkodott ahhoz, hogy várják

FIATALOKNAK

Az évközi 25. vasárnap evangéliumában olvassuk: „... Hallgattak, mert egymás közt arról tanakodtak az úton, hogy ki nagyobb közülük. Leült, odahívta a tizenkettőt s így szólt: Ha valaki első akar lenni, legyen a legutolsó, mindenkiné a szolgálója”. (Mk 9,30—37)

Első soha nem tudtam lenni, legutolsó soha nem akartam lenni. Minden „józanul” gondolkodó ember a könnyű előrehaladásra törekszik. Nyugodt életet, zavartalan boldogságot, biztonságot kíván. Jézus erre azt mondja: legyél szolg! Állj a sor végére, légy a legutolsó... Hogyan kell ezt érteni?

A cél — elsőnek lenni — mindenki számára vonzó. A célhoz vezető út, bármennyire is furcsának hangzik, sajátosság: szolgálni másoknak. Újra kételkedem: szolg, cseléd, zsellér, jobbágy, béres, csicskás... gondolom kiment már a divatból! És mégis mondom: nem ismeretlen számunkra ez az út. Nemes, nem kényszerűségből, hanem szabadon választott szolgálat: az anya szolgálja

Már ez a néhány idézet is elég világosan tanúskodik arról, hogy a II. Vatikáni zsinat a mai emberiség sorsát érintő kérdések elől nemcsak, hogy nem tért ki, hanem azokat egész horderejükben magáévá tette, azok megoldására irányelveket dolgozott ki és hosszú időre megmutatta az utat, amelyen az egyháznak sőt az egész emberiségnek járnia kell. Ezeket a jelzéseket a zsinat utáni pápák kiindulópontként használták egyes égető problémák további kifejtésére. Azóta egész sor szociális enciklika foglalkozott a szegénység-gazdagság kapcsán felmerülő világméretű kérdésekkel, nem számítva a pápák egyéb szociális jellegű megnyilatkozásait. Túlzás nélkül állítható, hogy a zsinat óta az egyház olyan mértékben fordult az emberiség sorsát és jövőjét nagy mértékben meghatározó

meg az estét. Nem sokkal később megjött a fiatalabbik fiú is. Meghagyta a szolgálókat, hogy hordják ki a tereméből a nádat. Mikor kiürült, bement és a terem közepén meggyújtott egy fáklyát. Fénye betöltötte az egész termet. Mikor apja ezt látta, így szólt hozzá: „Fiam, te leszel az utódod. Bátyád öt ezüstpénzt adott ki, hogy haszontalan náddal megtöltsd a termet. De te ingyen töltötted meg, méghozzá fényvel, amire mindannyiunknak szüksége van”.

Eddig tart a történet és joggal ágaskodik benned a kérdés, hogy mi közünk nekünk hozzá. Én úgy gondolom, hogy a tanév kezdetén sokat tanulhatunk belőle. Mert mi is hasonló feladat előtt állunk. Az előtünk álló iskolai évet meg kell töltenünk. De nem mindegy, hogy mivel. Egyedül rajtunk áll: mit tűzünk ki célul, mi után törekszünk. A szentírásból Pál apostol figyelmeztetője ebben segítségünkre van: „Vizsgáljátok meg mindent, és a jót tartsátok meg” (1 Tessz 5,21). Úgy gondolom, hogy ez nemcsak cél lehet számunkra. Ha azt akarjuk és azután törekszünk, ami nekünk és másoknak is jó, akkor a tanévet azzal töltjük meg, amire mindannyiunknak szüksége van.

Jó munkát!

János atya

gyermekét. Ez a szolgálat teszi a szülőt anyává és felnőtté, emberré a gyermeket. Az apa becsületes munkájával szolgálja a családot. A vezető a munkahelyen, a tanár az osztályban, az orvos a kórházban: szolgálat. Mert nem az erőszak, az önkény növeli a tekintélyt, hanem a tudás, az őszinte érdeklődés, egyszerűen: a szolgálat a jobb, szebb érdekében.

Kedves fiatalok!

A keresztény tovább megy. Jézus példáját követve, nem csak másokat szolgál, hanem mások helyett is. Magára vállal egy részt mások gondjaiból, szenvedéseiből. Támasz, segítség, szolidaritás — talán a szolgálat még magasabb, nemesebb formái. Együtt örülni az örömeikkel, együtt sírni a szomorúakkal. Szent Pál szerint: mindenkiné mindene (szolgálója) lenni (1 Kor 9,19).

Nem „Jézusért”, hanem Jézusnak szolgálni, magukért az emberekért. Hogy nekik könnyebb legyen. Így leszek nagyobb, s talán utolsóból: első.

Pál atya

szociális és gazdasági kérdések felé, mint előtte soha.

Az első pápai körlevél, amely a fejlődésben levő országok helyzetével foglalkozott, VI. Pál 1967-ben közzétett *Populorum progressio* kezdetű enciklikája. „Nem csak arról van szó — írja a pápa —, hogy le kell győzni az éhséget, nem is csupán arról, hogy meghátrálásra kell kényszeríteni a szegénységet... Arról van szó, hogy fel kell építeni azt a világot, amelyben... mindenki teljes emberi életet élhet...” Az enciklika drámai hangú felszólítás annak a folyamatnak a megállítása, melynek folytán „a gazdagok egyre gazdagabbak, a szegények egyre szegényebbek lesznek”. E célból a fejlett országok kötelessége, hogy feleslegükből a szegények fejlődését elősegítsék, amint az régebben az egyének közvetlen kapcsolatát kellett, hogy irányítsa. VI. Pál úgy látja, hogy a fejlődés az emberiség békéjének előfeltétele: „a fejlődés a béke új neve” — mondja, fejlődésen „az egész ember és minden ember integrális kibontakozását” értve, és rámutatva, hogy a „társadalmi haladásra éppen úgy gondot kell fordítani, mint a gazdasági fejlődésre”. Az evangélium hirdetése a szegényeknek a pápai körlevél révén új dimenziót nyer, amely ezentúl elválaszthatatlanul hozzátartozik az egyház perspektívájához.

Néhány évvel később, az 1975-ös szentévvvel kapcsolatosan, VI. Pál az evangélikázó témájáról tesz közzé enciklikát. Ebben a pápa átveszi az egyre inkább terjedő szóhasználatot: az evangéliumot „felszabadító üzenet”-nek nevezve, amely hozzájárul a népeknek az éhségtől, nyomortól, igazságtalanságtól való felszabadulásához. Az evangélium hirdette felszabadulás ui. „az egész emberre, annak minden dimenziójára” vonatkozik. Ezt követeli meg egyrészt a szeretet parancsának konkretizálása, másrészt az egyház élete a szegénység és lemondás szellemében, amely tanúságtétel az evangélium hitelessége mellett.

VI. Pál „Populorum progressio”-jának 20. évfordulója szolgáltatott alkalmat II. János Pálnak, hogy egy új körlevélben, mely *Sollicitudo rei socialis* névvel lett ismertté, ne csak méltassa elődje körlevelének jelentőségét, hanem, hogy az azóta e téren fellépett jelenségekre és problémákra is rámutasson. Külön kiemeli az időközben világszerte elfogadott latinamerikai „opción para los pobres” — az egyház szegények melletti elkötelezettségének fogalmát és megmagyarázza, hogy ez magában foglalja a keresztény ember szociális kötelességeinek teljesítését, de ugyanakkor a szegénység szellemének megvalósítását is a hétköznapi élet minden területén. A szegénység rohamos terjedése rendkívüli intézkedéseket tesz szükségessé nemzetközi síkon is, amilyenek a nemzetközi kereskedelmi, pénzügyi és valuta-rendszer reformja, a technológia-transzfer megszerzése, az analfabetizmus elleni küzdelem, új termelési módszerek bevezetése és a nemzetek közti szolidaritás és együttműködés elmélyítése. II. János Pál, akit világszerte „illik” támadni konzervatív nézetei miatt szexuális kérdésekben, ám szociális tanításában, — ezt mindenki kénytelen elismerni — hallatlanul progresszív álláspontokat foglal el, úgyannyira, hogy egyesek a marxizmus, de mindenestre a baloldal iránti szimpátiával vádolják. *C e n t e s i m u s a n n u s*

kezdetű, 1991-ben, XIII. Leo „*Rerum novarum*” elnevezésű úttörő szociális körlevele megjelenésének 100. évfordulójára kiadott enciklikájában, a kommunizmus bukása után könnyörtelenül rámutat egy korlátok nélküli, liberális kapitalizmus veszélyeire a világ egészséges gazdasági fejlődése szempontjából. A leszerelés szükségességének ismételt hangsúlyozása mellett nem győzi kiemelni a föld javainak egyetemes rendeltetését, a munka szerepét a fejlődés előmozdításában, különösen is rámutatva az ember fontosságára a termelés megszerzésénél. A pápa pellengérré állítja a kizárólag nyereségre építő gazdasági rendszert, amely a Harmadik világ országainak eladósodásáért felelős. Elítéli a kommunizmust, vagyis a fogyasztási gondolkodás jelenségét, amely mesterseges igények ébresztésével, (ide tartozik a kábítószer-fogyasztás is) megakadályozza az egyén és a társadalom egészséges fejlődését. Ennek leküzdésére nagystílű nevelési és kulturális akciókra van szükség.

Két szempont tér vissza mindig újra a jelenlegi pápa szociális írásaiban: az egyik Erich Fromm gondolata: nem többet birtokolni, hanem többnek lenni — „nicht mehr haben, sondern mehr sein”, a másikat első enciklikájában, a *Redemptor hominis*-ban ő maga így fogalmazta meg: „Az egyház útja az ember”. A kettő szintézisében látja a pápa a szegénység-gazdagság problémája megoldásának útját. „A keresztény antropológia valójában a teológiának egyik fejezete és az egyház szociális tanítása, amely az emberrel törődik... ugyanilyen okokból szintén a teológiához tartozik” — írja. De a pápa azzal is tisztában van, hogy az evangélium nem teória, hanem a cselekvés alapja és, hogy szociális tanítását a tettek tanúbizonyosága teszi hitelessé.

De éppen ez az a kérdés, amelyet eszmefuttatásunk végére érve fel kell tennünk: hol van a tettek tanúbizonyosága? Hol van a hitelesség? Nem kétséges, hogy az egyház ma, amikor a szegénység-gazdagság problémájáról elgondolkozik, azt gyökeresen más dimenzióban, más szempontok szerint teszi, mint még 50 évvel ezelőtt, és ez örömdetes jelenség. De mit tesz, mit tehet az egyház, azonkívül, hogy prédikál, hogy megkísérli felrázni a világ és elsősorban hívei lelkiismeretét és adakozásra, igénytelen életre szólít fel? Nem kellene-e jó példával előljárva megmutatni a világnak, hogy igenis lehet valamit konkrét módon is tenni a szédületes ütemben terjedő elszegényedés megakadályozására? Nos, a jó példaadás valóban megtörténik. Aki csak egy kicsit is követi a keresztény világ segélyszerveinek tevékenységét, tudja, hogy a keresztények adakozókészsége nem csökkent. Bámulatos, mekkora bevetéssel, leleményességgel, szaktudással sikerül a Harmadik világban helyelközzel a nyomoron enyhíteni. Az egyház és szervezetei modellszerűen képesek segíteni, de a tulajdonképpeni probléma megoldása nem az ő, hanem a világ gazdasági és politikai vezetőinek kezében van. Csak globális átállással a világ gazdasági struktúrájának, a berögzött mechanizmusoknak gyökeres reformjával lehetne eredményeket elérni. Sajnos ettől a politikusok még nagyon távol vannak. Amit azonban az egyház — mint a hívek közössége — tehet, az a problémák tudatosítása a közvéleményben, a „conscientización” — ahogy Latin-Amerikában mondják. Egyfajta gondolati átállásra van szükség, elsősorban a tehető népek társadalmában. Ha a választók

(Folytatás a 6. oldalon.)

MERLI RUDOLF (Bubesheim):

Orlai Petrics Soma oltárképei

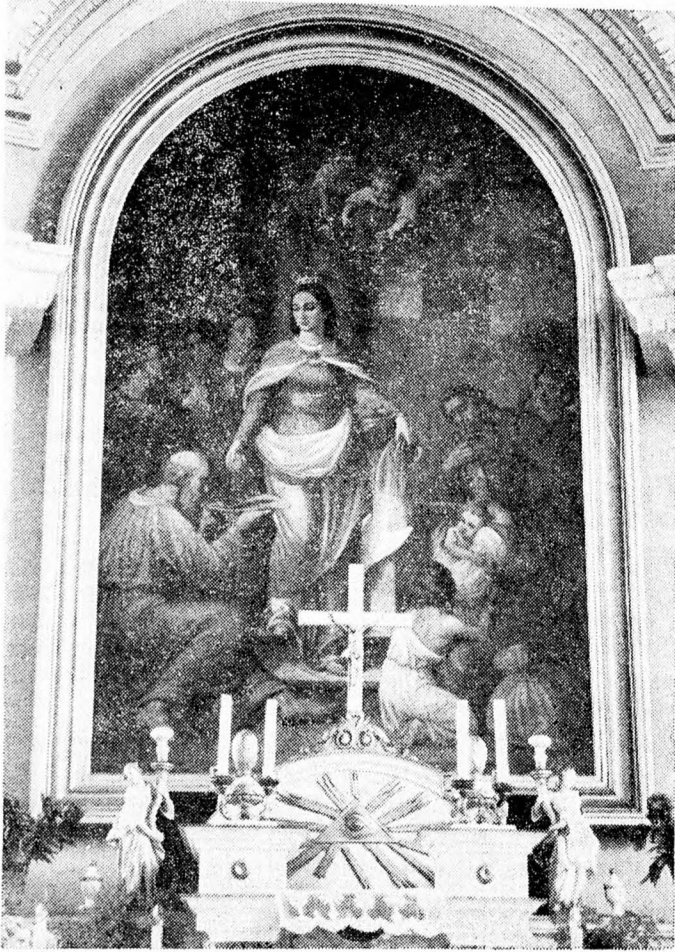
Életrajzát többen megírták, sőt katalógus is jelent meg nevezetesebb munkáiról. Azonban, mint minden festőnek, neki is vannak alig ismert, elfelejtett vagy számon nem tartott képei. Főleg ezekről fogunk szólni.

Kezdjük az elején: ki volt Orlai Petrics Soma?

Petőfi Sándor másodunokatestvére, hú barátja és arcképfestője. 1822-ben született Mezőberényben, Békés megyében. Szülei, nagyszülei, akárcsak Petőfinek, felvidéki eredetű *evangélikus vallásúak* voltak. Apja, Petrics Sámuel csizmadiamester, a mezőberényi *Olvasó Egylet* tagja. Nagy műhelyében hat legény dol-

Innen indult július 18-án a segesvári csatába.

Orlai később Münchenben, az Akadémián tanult *Kaulbach* mellett. Ennek műtermében gyakran találkozott az emigráns *Eötvös Józseffel*. Tanulmányait megszakítva ismét haza utazott, majd kocsin, gyalog, lóháton bejárta a német és olasz városokat. Több festménye maradt Petőfiről és szüleitől. Legismertebbek: *Petőfi arcképe*, *Petőfi Debrecenben*, *Búcsúja a szülői háztól*, *Petőfi a segesvári csatánál*. A magyar művészettörténet úgy tartja számon, mint aki — főleg elméleti és kritikai munkásságával — úttörője a nemzeti irányzatú tör-

ÁRPÁDHÁZI SZENT ERZSÉBET

A mezőpetri plébánia templom főoltárképe (1878)

gozott. Anyai nagyapja, *Salkovics Péter*, testvére volt Petőfi nagyanyjának, *Petrovics Tamásnének*, aki szintén, *Salkovics-lány*. A nyolc gyermekes Petrics családban Soma a legidősebb fiú, iskoláit Mezőberényben, Szarvason és Sopronban végezte. 1839-ben szövődik örökre szóló barátság Petrics Soma és Petőfi között Ostffyasszonyfán közös rokonuk, Salkovicsék házában. 1841-ben akárcsak Petőfi, megváltoztatja nevét Petricsről Orlaira.

Pápán három diákember: *Petőfi*, *Orlai* és *Jókai* együtt festeget, jóllehet Orlai író, Jókai festő, Petőfi színész szeretett volna lenni! 1839-ben Petőfi verset írt „Petricssomához”.

*Büvölön hangzik a dalod, óh barátom
Petricss, és e szűlő öröm-érzeteknek
Tengerében leng, s feledem keservem,
Hogyha te zengesz.*

*Zengj! — Ha dús volnék, aranyat fizetnék
Böven és néked dalodért: de sorsom
Nem kegyel. Csak vers, mit az árva ifjú
Nyerhete töle.*

1846-ban Orlai Pestre ment jogásznak. Itt találkozott a festő *Than Mórral*, majd Bécsben *Zichy Mihállyal* és *Jakobey Károllyal*. Bécsben érte a forradalom híre. Azonnal hazament, résztvett a szabadságharcban *Guyon* seregében. Megsebesült, otthon Mezőberényben gyógykezeltek. 1849 júliusában érkezett hozzájuk Petőfi feleségével és kisfiával.

ténelmi festészetnek. Számtalan történelmi témát ő festett meg először: *Attila halála, II. Lajos holttetének megtalálása, Zách Felicián, Az ónodi országyűlés, stb.*

Furcsa módon, vallásos tárgyú festményeiről sohasem hallunk. Pedig a *Szent Cecilia* — és az 1864-ben készült *Szent Erzsébet-kép* figyelmet érdemelhet. Ez utóbbi tűzvész áldozata lett. Mezőpetri plébánosa, *Brázay János* 1876-ban levélben felkereste Orlait (Brázay mindig y-nal írja!) és rendelt nála három oltárképet Mezőpetri számára. Orlai kész volt erre: főoltárképnek *Szent Erzsébetet*, a két melléoltárra a *Keresztrefeszítést* („Crucifixus”), illetve *Szűz Máriát* („Immaculata”) szánta. Ezek festése közben „szegény Orlayt súlyos csapás érte, — meghalt a 19 éves lánya” — írja Brázay „Emléklapok a Mezőpetri község és R. K. Plébánia történetéből” című könyvében” 1878-ban. Egyébként a Szent Erzsébet festmény árát egy buzgó, idősebb asszony, *Betuker Erzsébet* Mezőfényről fizette ki. A plébános hátlából lefényképeztette Nagykárolyban az asszonyt, mert szerette volna, ha Orlai megörökíti, mint Szent Erzsébet egyik udvarhölgyét. De Orlai nem volt erre hajlandó, mert „... nem volt fiatal, hanem élemedett asszonyt mutatott”.

A három oltárkép 1878-ban Pesten készült el. Az „Immaculata” ma is eredeti szépségében látható a petri temp-

MAJOR MÁRK:

A kereszténység elterjedésének csodái

Hetven évvel Jézus feltámadása után Plinius, a kisázsiai Bithynia tartomány kormányzója, panaszos levelet ír Rómába a császárnak, hogy a kereszténység a birodalom még ezen legtávolabbi tartományában is szinte már elnyomja a rómaiak vallását. Ismét hetven év múlva már a kisázsiai Edesszából és a mai Franciaországban fekvő Lyonból is érkeznek a keresztény közösségek követői Rómába, hogy megvitassák Húsvét ünneplésének dátumát. Újabb hetven év múlva Décius császár azon kesereg, hogy császári hatalmát veszélyezteti a római püspök. Megint hetven év múlva pedig a kereszt, a kereszténység jele, felkerül a római hadilobogóra.

Az evangélium terjedésének csodás diadalútja csak akkor tárul elénk valódi jelentőségében, ha számba vesszük: mi volt a feladat, mik voltak a terjesztés eszközei és akadályai?

A feladat egy új vallás terjesztése, melynek tanítása és életeszménye meg nem alkuvó határozottsággal ellene volt a korabeli római világ erkölcsi lazaságának és kényelem-szeretetének, valamint a jóra általában rest emberi természetnek. E vallás terjesztői — Szent Pált kivéve — mind egyszerű, tanulatlan és félték emberek, akik előzőleg zsidók, az akkori Róma szemében egy lenézett és megvetett népfaj fiai, akikről Tacitus ezt írja: „a szolganépség legalja, utálatos fajzat”. Azok, akik az evangéliumot hirdették nemcsak e lenézett és megvetett „fajzathoz” tartoztak, hanem az, akit Megváltónak hirdettek, maga is ebből a népből való volt. Továbbá azt kellett róla hirdetniük, hogy keresztfán halt meg, egy római hatóság bírói ítélete alapján. Azt a Krisztust kellett hirdetniük, aki Szent Pál szerint: „a zsidóknak botrány, a pogányoknak pedig ostobaság” volt.

Ennek a már tartalmánál és apostolainál fogva is rendkívül kevés eséllyel induló igehirdetésnek a kor általános erkölcsi romlottságán kívül nagy akadálya volt a római pogány államvallás. Bár ez

lomban. A Szent Erzsébet képen és a „Keresztrefeszítésen” évekkel ezelőtt javítani akartak, de — sajnos — avatatlan kezek csak rontottak rajtuk.

Meg kell még említenünk a kisdengelegi kápolna Orlaitól festett oltárképét 1872-ből, amely *Szent Vendelt*, a pástori védőszentjét ábrázolja és ugyancsak *eredeti állapotában* maradt meg Kisdengelegen.

Az oltárképek készítése idején Brázay felkereste a művészt Pesten, erről így emlékezik meg: „*Midőn 1878 júliusában Orlayt meglátogattam, neje már betegen feküdt, nemsokára meg is halt. 1878 tavaszán egyetlen fiától is megfosztá a halál... Össze is tört a csapás alatt, s nemcsak lelkileg, de testileg is... Két oly áldott jó gyermeket (ti. leányát és fiát) legszebb korban egymásután elveszíteni, a legnagyobb csapás, mi embert érhet; kivált mikor nincs több gyermeke, üres és céltalanná válik az élet.*”

Orlai Petrics Soma 1880 június 5-én halt meg Pesten, felesége egy héttel előbb, május 29-én. Brázay plébános így örökíti meg Orlait: „... Elhalt, elköltözött, de művei fennmaradnak és neve ott fog ragyogni a tehetségesebb hazai művészek névsorában és a mezőpetri templom részére festett három képe is hosszú időn át fogja hirdetni Orlay Soma nevét.”

a vallás már rég elvesztette hitelét, mégis a hosszú évszázadok alatt mélyen átjárta az emberek gondolkodását, a társadalmi élet szokásait, valamint a birodalom hatalmi és jogi intézményeit. Így a kereszténység, mely nem alkudhatott meg ezzel a szellemmel, szemben találta magát az uralkodót, a hatóságokat, a pogány papságot és a léha tömeget. Ez a tény elkerülhetetlenül kegyetlen irtó- és rágalomhadjáratot indított el a keresztények ellen, mely az evangéliumnak nemcsak elterjedését akadályozta, hanem létét is fenyegette.

Ha szembesítjük az evangélium gyors terjedésének tényét a legyőzendő akadályokkal, akkor Szent Ágoston megállapítására kell gondolnunk: „Az evangélium gyors elterjedése csak úgy volt lehetséges, hogy a gondviselő Isten magányult bele a történelem irányításába”.

Tagadhatatlan az is, hogy a Római Birodalom szervezettsége, a gyors és biztonságos közlekedés segítette az evangélium hirdetésének lehetőségét. Ez azonban az üldözések központi irányítását is ugyanúgy szolgálta.

Igaz az is, hogy más vallások, mint pl. a mohamedanizmus is gyorsan terjedtek el. De ez nem állítható párhuzamba az evangélium gyors terjesztésével, mert a mohamedán vallás ügyesen hozzá volt szabva az arab és rokon törzsek érzékies, harcias és fanatikus lelkiületéhez, és gyors terjedését a fegyvereknek is köszönhetette.

A kereszténység nemcsak első elterjedésében ütközött nehéz akadályokba, hanem a századok folyamán is annyi súlyos támadásnak volt kitéve, hogy a történelem törvényei szerint már rég meg kellett volna semmisülnie. Ugyanis tanításával szemben áll az emberi gőg, erkölcsével az erkölcstelenség, intézményei ellen pedig az egyeduradalomra törekvő államhatalom hirdet örökös harcot. Erre a harcra mozgósítja a tudomány fegyvereit, a rágalom, a megvetés, az izgatás minden eszközét, sokszor a nyers üldözést is. Ehhez járul még a belső ellenség, mely talán még az előzőknél is veszedelmesebb: a szakadások, eretnokségek, botrányok, a méltatlan előjárók és hívek, mindazok, akik életükkel megtagadják azt a Krisztust, akit ajkukkal vallanak.

A kereszténység nemcsak legyőzte és legyőzi ezeket a veszedelmeket, hanem folyton gyarapodik is. Legyőzte a zsidó nagytanács és a Római Birodalom üldözéseit, legyőzte az eretnokségeket, állta a népvándorlás ostromát és a támadó barbárokat legodaadóbb híveivé tette, kiheverte a szakadásokat, kibírta a felvilágosodást és a forradalmak viharait, a liberális közösséget és a természettudomány támadásait, a 20. század náci és marxi ideológiáját és durva üldözéseit. Igazolta a bölcs Gemáiel rabbit: „Ha ez a mű embertől van, felbomlik; ha azonban az Istentől van, nem ronthatják le”.

Befejezésül idézzük még Macaulay-t, a híres angol protestáns történészt, aki a pápaságról ezeket írja: „Nincs más intézmény Európában, mely eredetét vissza tudja vinni abba a korba, amikor még a római Pantheonból égnek szállt az áldozatok füstje. A legbüszkébb uralkodóházak is csak tegnapiak a római pápák hosszú sorához hasonlítva. A pápaság áll, míg a vele egykorú birodalmak már rég elporladtak. Láttá kezdetét minden országnak és alighanem arra van hivatva, hogy a végét is lássa mindegyiknek.

Az Essen-i lelkipásztori levélből.

Katolicizmus és kultuszok

TERJESZKEDŐ ÚJ VALLÁSI MOZGALMAK — HOGYAN VISZONYULNAK
EZEK A KATOLIKUS TANÍTÁSHOZ ?

Napjainkban világszerte megszaporodtak és egyre agresszívebben „térite- nek” különféle szekták és vallási csoportosulások. Az Életünk hasábjain több folytatásban is foglalkoztunk — Mehrle Tamás professzor tollából — az ún. „New Age” (Új korszak) mozgalommal. Most dr. Tarnay Brúnó bencés atya, teológiai professzor szíves hozzájárulásával — „Katolicizmus és kultuszok” című — legutóbb új bővített kiadásban megjelent — könyvből köz- lünk egy-egy fejezetet. Elsőnek az egyik legismertebb és legjobban terjedő „Je- hova tanú” elnevezésű mozgalomról szóló részt adjuk közre.

JEHOVA TANÚI

A számos szektás mozgalom (kultusz) köréből csak azokat ismertetjük vázlatosan, amelyek egyházszerűen szervezettek és a történeti egyházakkal, főként a katolicizmussal élesen szembehelyezkednek. A „Tudományos bibliakutatók társaságát” Charles Taze Russell, adventista kereskedő 1881-ben alapította. (Ma: Watch-Tower Bible & Tracts Society of Pennsylvania.) A szekta székhelye New-York, Brooklin. 1931-ben vette fel a „Jehova tanú” nevet és szigorúan szervezett ellen-egyház: a katolikus egyház a Jelenések könyvének Babylonja, a „nagy parázna”. A szekta gyorsan terjed. Kettesével látogatják a házakat, bibliai idézetekkel, kiadványokkal (Wachturm, Örtorony) toboroz tagokat, ellen-érveket meg sem hallgatnak. Ma 3,2 millióra tehető a tagok száma. A Jehova-név a Szentírásban nem fordul elő, csak téves olvasat: a bábéli fogságból való visszatérés után (538) tiszteletből nem ejtették ki Jahve nevét, hanem helyette „Adonáj”-t, Urat olvastak. A középkori pontozott (maszoréta) szövegben a JHWH mássalhangzók alatt Adonáj magánhangzójának jeleit írták be, ez pedig mai kiejtésben Jehova. A szekta az Újszövetségben is előforduló Kürios helyett is Jehovát olvas. Szövegük szerint tehát ilyen helyeken nem Jézusról, hanem az Atyáról van szó.

A helyes bibliaértelmezés követelményei a szövegek kritika, ép és helyes másolatok kiválasztása, az iratok keletkezésének, műfajának, a szerző szándékának meghatározása.

A „tudományos” és mai nyelven írott jehovita biblia (Neue Bibel) egyik követelménynek sem felel meg. Az iratokba a szekta a maga hiedelmeit olvassa bele, önkényesen kiragadott mondatokat számos utalással hasonló hangzású, de a kontextusban teljesen más jelentésű mondatokkal kapcsol össze. Példák: „Minden embert” (Jn 1,7) helyett: „Minden fajtájú embert”. — „Az ige Isten volt” (Jn 1,1): „Az ige egy isten volt”. „A Lélek azt mondja...” (1 Tim 4,1) — „a sugalmazott szöveg azt mondja...” A „Lélek” tehát metaforikus stílusforma.

„Jézus így válaszolt: »Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban« (Lk 23,43): »És így szólt hozzá, Bizony mondom neked ma: velem leszel a paradicsomban.« A változtatás célja, hogy Jézus Krisztus eljövételét és ezeréves uralmát a földön a kereszthaláltól minél távolabbi időre tegye át. — Az ezeréves országot katasztrófa fogja megelőzni, a nagy ütközet Harmagedonnál (Jel 16,16 skk), amely elől csak híveik menekülnek meg, az üdvösséget csak a „144.000” érheti el (Jel 7,4), a „nagy sereg, amelyet nem tud senki megszámolni” (uo. 7,9) a földi uralomban részt kap, a többi megsemmisül. Főlőséges tehát a szektán kívül maradók jó-létéért munkálkodni: céltalan élet- és alkotóerőt egy veszendő világra pazarolni! Mindezt aprólékos pontossággal kiolvas- sák a Bibliából: a Teremtés könyvének számadatai szerint a világ 49.000 éve áll

fenn! Ádámot Isten i. e. 4026 kora őszén alkotta.

Mikor jön el Krisztus bosszúálló és büntető napja, ha az emberiség hatezer éves? Négy dátum bizonyult eddig tévesnek: 1914, 1918, 1925, 1975. A számítás módszere: Jeruzsálem lerombolása a bábéli fogság előtt nem 586-ban, hanem 607-ben történt.

Az egyház szentségeit elvetik: az almeritással végzett szertartásnak nincs bűn-eltörő hatása, csupán annak ki-fejezése hogy Jehova akaratát fogják

A név olvasásakor egy kedves kisfiú- ra gondolhatna az olvasó. Nem. Magas, széles vállú, markáns arcú, fekete hajjú, fiatal férfi volt a név viselője. Nagy, barna szeméből nyugodt melegség sugár- zott a vele beszélőre. Nem is Gazsi volt a valódi neve. Ő kívánta, hogy így szól- lítsa baráti köre.

Szegeden ismertük meg egymást, majd Budapesten találkoztunk az 50-es évek- ben. Mindketten a harmincas életevek- ben jártunk akkoriban.

Szólíts Gazsinak — mondotta nagy meglepetésemre. — A jezsuita rendet fölsozlatták és én egy rokonom szemé- lyi igazolványával élek, aki Nyugatra távozott. Vasztergályos vagyok és al- bérletben lakom. — Rendkívüli derű- vel és nyugalommal vázolta veszélyes élethelyzetét. Meghívott a társaságába. 20—30 éves fiatalok (férfiak és nők) jöttek össze kirándulásra a budai he- gyekbe, vagy táborúznál hússütésre Gö- döllőn, máskor délutáni kávéra és tánc- ra egy budai vendéglőben. Közben min- dig adódott alkalom, hogy világnézeti témákról beszéljünk. Ma is emlékszem a szavaira.

— A keresztény világnézet szerint el- ső helyen áll Isten, aztán jön az ember, majd a család és a rangsor végén van az állam. Az értékrend és az erköcsi köte- lességek eszerint alakulnak. A kommu- nista értékrendszerben első helyen van az állam az ő követelményeivel, aztán jön a társadalom, majd a család és az egyén és Isten eltűnik valahol a dolgok szélén. —

Gazsi sokaknak volt segítségére. Sze- mélyi problémák megbeszélése, gyón- tás, magánosok és betegek látogatása, könyvek kölcsönadása töltötték ki sza- badidejét. Közben behívták katonai szol- gálatra személyi igazolványa alapján. Kultúrfelelős volt, sok dícséretet kapott. Aztán folytatta az akkori időkre sza- bított szerzetesi életet és tevékenységet. — Kérésemre logikára tanított engem, egykori tankönyvből.

A későbbi időben nem jártam el a ta- lálkozókra, fokozódó orvosi kötelessé- geim miatt. Újságból értesültem, hogy a társaság egyes tagjait a büntető bírósá- g 2—3 évi börtönre ítélte, a Népköz- társaság elleni szervezkedés és felforgató tevékenység miatt (kb. így hangzott az akkoriban szokásos sablon-vád). Gazsi neve nem volt megemlítve a lapban. Megdöbbsentem és félttem.

tanúsítani, — az eukarisztia helyett évente egyszer, Niszán 14-e táján az em- lékezés vacsoráját tartják, résztvevők csak a 144 ezer választott körébe tarto- zók lehetnek, ők vehetik magukhoz a kenyér és a bor „szimbólumait”. Bib- liájuk szerint: „Ez jelenti az én teste- met.”

A polgári házasság érvényes, tetsző- legesen megismételhető a „Királyság ter- mében”. Kötelező az évenként tartott kongresszuson való részvétel. A propa- ganda az „istentisztelet”. Tilos a kato- nai szolgálat, a politikai választásokban való részvétel. Nem dohányozhatnak, nem fogyaszthatnak vért tartalmazó ételeket, tilos a szervátültetés és vérát- ömlesztés a Biblia fundamentális értel- mezése alapján. Ennek a tilalomnak már több halálos áldozata volt. (Az orvost ítélték el: esküje szerint mindenképpen teljesíteni kell esküvel vállalt kötelessé- gét.)

Ökumenikus párbeszéd a Jehova ta- núival lehetetlen.

GAZSI

— Börtönből való szabadulásom előtt az Allamvédelmi Hatóság följánlotta, hogy folytassak nekik tevékenységet, megfelelő dotáció ellenében. Elutasítot- tam — közölte velem Gazsi, mikor sza- badulása után felkeresett. Többé nem találkoztam vele. Gödöllőn lett kántor.

—1983-ban Rómából hívott fel telefo- non, saarlandi lakásomon. Ütlevelet ka- pott és két hónapon át tanulmányokat folytatott. Közelmúlti magyarországi utam előtt érdeklődtem utána, hogy ta- lálkozhassam vele. Meghalt. Budafokon, a jezsuiták részére fenntartott temetői parcellában nyugszik.

Takács Sándor jezsuita páterrel írtam le ezeket a sorokat, személyes élmények alapján, emlékezetére és tiszteletére.

Dr. Varga Gyula, Saarbrücken

SZEGÉNY GAZDAGOK

— GAZDAG SZEGÉNYEK

(Folytatás a 4. oldalról.)

nyomást gyakorolnak kormányaikra és maguk is hajlandók áldozatokra, az igé- nyek visszaszórására, akkor a politiku- sok is kénytelenek lesznek egyfajta pál- fordulásra.

Ebben, úgy gondolom, az egyházra hí- vein keresztül fontos szerep vár. Az egy- ház, mint a népek tanítója, ezen a ponton többet tehet, mint az állam a maga komp- likált gépezetével.

A keresztény egzisztenciának lényegi eleme a szegénység, mint egyszerűség, igénytelenség, mint a belső szabadság- nak előfeltétele — mondtuk. Ilyen ér- telemben értéké válik és emberi sikon gazdaggá tesz; ugyanakkor a gazdagság, a luxus, a pazarlás fogságot jelent, az élet leszűkítését az anyagi dimenzióra és ezzel elszegényedést emberi értékek- ben. De éppen azért, mert az evangéliu- mi értelemben vett szegénység erkölcsi érték, kihívás is annak a szegénységnek megszüntetésére, vagy legalábbis enyhí- tésére, amelynek szinoním szava a „nyo- mor”. A szabadon vállalt szegénység fe- lelősséget ébreszt a nyomorúságba jutott embertárs iránt. A szintézis, amely irányt mutat a megoldás felé, a „partage”-ban, a javak megosztásában jut kifejeződésre. De ehhez még hosszú utat kell megten- nünk. Fontos, hogy elinduljunk rajta.

FÖLDÉT A FÖLDMÍVES

Földét a földműves felszántja,
Aztán beboronálja.
Képünket az idő felszántja,
De be nem boronálja.

Petőfi

KÖNYVESPOLC

DOMINIQUE LE TURNEAU: ISTEN MŰVE
— OPUS DEI, Ecclesia Kiadó, Buda-
pest, 1993.

A francia szerző, magyarul is megjelent könyve, érdekeszítően mutatja be a római katolikus egyház e fiatal hajtásának szü- letését, kialakulását, lelkeségének, szerve- zetének és tevékenységének meghatározó elemeit.

Az Opus Dei megalapítója Josemaria Es- crivá de Balaguer a spanyolországi Bar- basitrobán 1902-ben született és 1975-ben Rómában halt meg. 1925-ben szentelték pappá. Az alapítás az 1928-as esztendő.

1928 óta hirdeti az Opus Dei, hogy a keresztiség révén minden kereszténynek el- hivatottsága van az életszentségre s az apostolkodásra anélkül, hogy a világban betöltött helyüket el kellene hagyniok, vagyis, a mindennapi életben, a családban, a szakmában, a társadalomban maradv. E valamennyi élethivatásban dolgozó férfi és nő részére életre hívott lelkeségi moz- galom tagjai arra vállalknak kötelezettséget, hogy tevékenységükben megmaradva szen- telik meg magukat és környezetüket. Jé- zus maga is a Szent Józseftől tanult ácsmes- terséget űzte, miközben fölkészült messiá- si küldetésére.

Az Opus Dei teológiai és egyházi szem- pontból a II. Vatikáni Zsinat tanítása alap- ján áll: annak néhány fontos tanítételét azonban már évtizedekkel megelőzte.

Escrivá mindig hangsúlyozta, hogy bár a n ő n e k mint családanyának sajátos, pótolhatatlan és társadalmilag jelentős és befolyásos szerepe van, mégis távol állott tőle, hogy a női tevékenységek körét a csalá- di élet kereteire szűkítse. A nő arra hiva- tott, hogy olyant vigyen a családba, a tár- sadalomba és az egyházba, ami csakis az ő sajátja, amit csak ő tud adni: gyengéd gon- doságot, fáradhatatlan nagylelkűséget, a konkrétumok szeretetét, okosságot, beleérző képességet, kitartást, egyszerű, de mély vallásosságot. Eltekintve az egyházi rendek felvételének jogképességétől, az egyház tör- vényhozásában, belső életében és apostoli tevékenységében a nőnek ugyanazokkal a jogokkal és kötelességekkel kell rendelkeznie, mint a férfiaknak. Azzal a joggal, hogy apostolkodjék, egyesületeket alapít- son és vezessen s hogy az egyház sorsát, boldogulását illető kérdésben felelőssége tudatában kinyilvánítsa véleményét.

A bibliográfiával, jegyzetekkel kiegészít- tett kötet a vallás és a mai társadalmak viszonyára kíváncsi olvasóknak is ajánl- ható, a katolikus hitélet előmozdítóinak el- engedhetetlen.

Domonkos János (Budapest).

AZ UNG PARTJÁTÓL MÜNCHENIG

A Történelmi Interjúk Tára sorozat első kiadványaként az Intermix Kiadónál (Ung- vár—Budapest) „Az Ung partjától a Sza- bad Európa Rádióig” címmel jelent meg Balla Gyulának Skultéty Csabával készített ún. „életrajz-interjú”-ja. Skultéty Csaba több mint három évtizeden át a müncheni Szabad Európa Rádiónál hír- szerkesztőként — majd Ambrus Márton néven politikai kommentátorként dolgozott. Mint azt a kis könyvecske (100 old!) címe és a végén található bibliográfia mutatja, Skultéty publicisztikai munkásságának túl- nyomó része kiemelten Kárpátalja magyar- ság-problémáival foglalkozik. Írásai nyu- gati lapokban és folyóiratokban jelentek meg. A könyvet ungvári nyomda állította elő.

Sz. J.

*

A napokban látott napvilágot K a m a r á s I s t v á n : „Bensőséges bázisok — Katoli- kus kisközösségek Magyarországon” című munkája az OKI (Országos Oktatási Inté- zet) kiadásában. A sok vitára alkalmas adó egyházi mozgalmakról szóló, nagyon idő- szerű könyvet egyik következő számunkban bővebben ismertetjük.

KAT. KÖZÖSSÉGEK EGYIPTOMBAN

Újabb adatok szerint a katolikus kopt-patriár- chátus 200 ezer főt számlál, 6 egyházmegyére tagozódva. A katolikus pátriákra is Alexand- riában székel. A katolikus koptok mellett megtalálható a görög-melkita katolikus közös- ség, a maronita, a szír-katolikus, az örmény- katolikus, a káldeus-katolikus és a latin kö- zösség. Az országban 50 vallási kongregációt tartanak nyilván, többségük latin eredetű.

Az élet könyvéből

ANGLIA

Házasság. Gratulálunk és Isten áldását kívánjuk kedves testvéreinknek, akik házasságot kötöttek: **Poth László és Lees Gillian Sarah** július 23-án, Golders Green-ben (Észak-London); **Kaic Károly és Joanna Tan** augusztus 6-án, Kenningtonban (Dél-London.)

Halottaink: Imádkozunk halottainkért és gyászoló hozzátartozóikért. **Dobos Ferenc**, 1993 február 22-én, Bristolban, 79 éves korában; **Sólyom Zoltán**, 1994 március 28-án, Middlesborough-ban, 82 évesen; **Vargyas Rudolfné sz. Erdősi Ilona**, május 11-én, South Croydonban, 72 évesen; **Kerepeczy Mihályné sz. Kuli Magdolna**, május 12-én, Addiscombe-ban, 79 évesen; **Weiner Jánosné sz. Buday Anna**, május 18-án, Londonban, 79 évesen; **Németh Kálmán**, június 7-én, South Croydonban, 71 évesen; **Höke Kálmán**, június 13-án, Londonban, 75 évesen; **Bali Jenő**, július 4-én, Sümegeen (hazalátogatása alatt), 87 évesen; **Nagy Ferencné sz. Tóth Adrianna**, június 26-án, Canterburyben, 42 évesen; **Korda József**, július 18-án, Wolverhamptonban, 80 éves korában. — Nyugodjanak békében!

AUSZTRIA

Linz: Keresztelés: Május 21-én a Magyar Otthon kápolnájában megkereszteltem **Egyed Andreát**, E. Emil és Györfly Zsuzsanna leányát. Május 29-én a Neuc Heimat-i templomban megkereszteltem **Vass Istvánt**, V. Imre és Portik Ibolya kisfiát, továbbá **Hegyi Mónikát**, H. Attila és Kovács Rózsika kislányát.

Halálkozás: Május 19-én 80. életévében elhunyt **Lipsky Emil** kormánytanácsos. Sok honfitársunk ismerte a korábbi évekből, amikor a tarhalmi menekülttábor igazgatója volt.

FRANCIAORSZÁG

Jubileum: A Szegények Kisnővéreinek Társaságában a Szent Keresztről nevezett **Bognár Márta** nővér szerzetesi életének 60 éves jubileumát ünnepelték a Lille melletti La Madeleine-ben levő kolostorukban, június 21-én.

Keresztelések: Lestel-Winkler Benjamin Béla János Péter Xavier, L. Fülöp Raymond és Winkler Antonia Maria Laura fiát, 1993 október 3-án. **Kettner Henrik Gábor**, K. Henrik és Cserny Csilla Katalin fiát, 1994 április 17-én. **Le Guyader Aurélie Gilberte Mauricette Maria**, Le G. Jean Pierre Maurice és Bridanne Nicole Yvette kislányát és **Le Guyader Ludovic André Maurice Joseph**, a fenti szülők kisfiát június 12-én keresztelték.

Az örök hazába költöztek: **Halla Mihályné**, Mathilde, Croix-ban, 1993 december 24-én, 85 évesen; **Novák Ferenc**, Ivry S/Seine, 1994 február 9-én, 75 évesen; **Cziffra György**, Senlis, január 15-én, 73 évesen; **Ónodiné, Ipolyi Te-Anna**, Párizs, március 20-án, 76 évesen; **Eber-réz**, Evry, március 16-án, 79 évesen; **Kiss Gényei László**, Párizs, március 31-én, 78 évesen; **Károlyi Albert**, Párizs, április 9-én, 68 évesen; **Ács Gyula**, Dunkerque, 1992 május 4-én, 71 évesen; **Wollmanné, Vámos Margit**, Melun, május 14-én, 85 évesen; **Dorange André**, (Cicogne Sz. Alapítója, magyarok jötevője), Vanves, május 9-én, 86 évesen; **Katona András**, Torcy, május 20-án, 40 évesen; **Stegmár Balthazar**, Párizs, június 1-én, 75 évesen; **As-sulin Albert**, Párizs, június 2-án, 70 évesen.

✱

ARANYMISE

Kőmíves János Augsburg-i magyar lelkész június 5-én ünnepelte pappá szentelésének 50. évfordulóját. Az augsburgi Sternkloster nővéreinek templomát a vele ünneplő hívek teljesen megtöltötték, sokan jöttek távoli vidékekről. A jubiléus működését az egyházmegye „külföldiek pasztórációja” osztályának vezetője, **Dr. Gerhard Baner** prelátus méltatta, az ünnepi szentbeszédet **P. Gyurás István SJ** tartotta. Az ezt követő ünnepségen **Witz Károlyné** mondott a hívek nevében köszöntő beszédet.

Kőmíves János hosszú papi életében nehéz idősakra tekinthet vissza. Hálásan gondol a mindig tapasztalt isteni gondviselés segítő kegyelmére. 1944-ben szentelték pappá, káplán **Beltincin**, plébános **Felsőrönökön**, ahol a kommunista rendszer lehetlenné tett működését. 1951-ben menekült 1952-től az Augsburg-i egyházmegye magyar lelkésze a mai napig.

Gratulálunk és kívánunk erőt, egészséget, Isten áldását életére.

Szerkesztőség.

NÉMETORSZÁG

Essen: A keresztiség szentségében részesült **Dimovity Frederico**, június 19-én az esseni Szent Mihály templomban.

Házasság: Július 2-án szentségi házasságot kötött **Dresen Holger** bochumi lakos **Gyulai Mária** Emese miskolci lakossal az esseni Szent Mihály templomban. Mária Emese a nagyra-becsült Gyulai görögkatolikus papi családból

származik. Nagypja és annak két testvére is mint görögkatolikus lelkész szolgálta Istent.

Halálkozás: Az elmúlt hónapokban a következő magyar hívőket kísértük utolsó útjukra: **Rottár Viktort**, április 15-én, Bochumban; **László Ferencet**, május 2-án, Moersben. **Knebel Magdolnát**, május 6-án, Essenben. **Weber Juliannát**, június 13-án, Vluynben. — Nyugodjanak békében!

München: **Házasság:** **Szabó Iuliu és Bachesz Maria** július 10-én kötöttek szentségi házasságot a müncheni Damenstift templomban.

Keresztelések: **Kaiser Adriane**, K. Stefan és Renata kislánya június 26-án; valamint **Dudás Dennis**, D. Ferenc és Ágnes kislánya július 10-én, a Damenstift templomban a magyar szentmise keretében nyerte el a szentkeresztiséget.

Bérmálkozók 1994-ben: **Balogh András, Botond Daniel, Goia Mihály, Jeges Adrienn, Somodji Ildikó, Varga István Zoltán és Weszelowszky Aron.**

Halottaink: **Lang Erzsébet**, 86 éves korában elhunyt. Temetése május 17-én az Ostfriedhofban volt. **Vigyákán Theodor**, 24 évesen elhunyt. Temetése július 7-én a Nordfriedhofban volt. **Merza Margit Anna**, elhunyt 87 éves korában, temetése július 15-én a Westfriedhofban volt. — Nyugodjanak békében!

Waldkraiburg: **Halálkozás:** **Dr. vitéz Nagyrevi-Neppel György** hadtörténész, író, volt m. kir. huszárfőhadnagy, életének 88. évében, augusztus 9-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Ismertté vált a huszárokról írt szakkönyvével. Gyászolják: felesége, fia, menyé és négy unokája. Augusztus 26-án helyezték örök nyugalomra a waldkraiburgi temetőben. Barátai, tisztelői fájdalommal búcsúznak tőle. Nyugodjanak békében.

Stuttgart: A szentkeresztiségben részesült: **Dittrich Stefan Andreas**, D. Herbert és Goldotiu Atenais Jolande kislánya június 12-én Böblingenben. Növekedjék korban és bölcsességben Isten és az emberek előtt.

HALOTTAINK

CSERMŐY-SCHNEIDT OTTÓNÉ SZÜL. KÁRMÁN OLGA

a jeruzsálemi Szent Lázár Rend babérkoszorúval övezett keresztijének tulajdonosa hosszú, súlyos betegség után, 1994. május 16-án hazatért Teremtőjéhez. Beszentelése a bécsi Zentralfriedhof halottasházában május 30-án volt. Lelkiüdvéért másnap **Hegyi György** bécsi lelkész mondott gyász-misést a Német Lovagrend templomában. Eltemették Budapesten a Kerepesi úti temetőben lévő családi sírboltban. A gyászszertartást **Kozma Imre** plébános, a **Máltai Szeretetszolgálat** vezetője végezte.

Cs-Sch. O. (aláírás)

† KISS MIHÁLY CSERKÉSZTISZT

Életének 80. évében, június 18-án a St. Martin-i temetőben kísértük utolsó útjára a Linz-i „Árpád” Cserkészcsoport alapítóját és tb. parancsnokát, **Kiss Mihályt**. Az októberi forradalom után, 1957-ben került Linzbe s haláláig fáradszorgotlanul szolgált a magyar kultúrát és cserkészetet. Emellett aktívan vett részt a magyar misszió életében, egyházi énekkart hívott életre. Ő volt a „Wegscheid-i magyar kántor”, — sokan ma is így emlegetik. Sokoldalú munkásságát itt csak röviden sorolhatjuk elő: tanított a hévígyi magyar iskolában, háromhetes nyári gyermektábor szervezett, színjátszó csoportja állandóan szerepelt a magyar ünnepségeken, alapító tagja volt — sokáig jegyzője — a Felső-Ausztriai Magyarok Kultúregyesületének, majd 1971-ben a 80. sz. Árpád Cserkészcsoportnak, amelynek 14 éven át volt parancsnoka. Felesége nemcsak élettársa, de munkatársa is volt. Mindkét leánya lelkes cserkész lett, egyikük, **Erzsébet** mint parancsnok vezeti tovább a cserkészcsoportot. Már két kis unoka is a cserkészek soraiban áll.

Cserkészmunkásságáért **Kiss Mihályt** az Osztrák Cserkészszövetség „Ezüst Liliom”-mal tüntette ki, a magyar köztársasági elnök pedig az „1956-os Emléklapot” adományozta neki. **Koporsója** mellett cserkészek álltak díszőrséget és **Msgr. dr. Kern Győző** ausztriai főlelkész mondott megható szentbeszédet és végezte a gyászszertartást. Ezután különböző egyházi és világi szervezettek képviselői, cserkészszülők és cserkészek, volt bajtársak és barátok tartottak búcsúbeszédet.

„Csak az hal meg, akit elfelejtettek!” — **Kiss Mihályt** mi nem felejthetjük el. Emlékét megőrizzük szívünkben.

Simonffy Erika (Linz)

Müncheni ünnepségek és vigasság

ORLANDO DI LASSO EMLÉKEZETE

Felemelő művészi élményben volt részük a július 13-án, vasárnap, a Damenstift-templomban tartott magyar szentmise résztvevőinek. A budapesti **Voces Aequales** kórus hat tagja (valamennyi zenetanár!) **Orlando di Lasso** halálának 400. évfordulója alkalmából egyik hatszólamú miséjét énekelte magas művészi színvonalon. A németalföldi származású eredeti nevén **Orlande de Lassus** — a bajor herceg meghívására fiatalon került Münchenbe és haláláig (1594. június 14.) itt működött, mint udvari karmester. Nagy kortársa, **Palestrina** mellett a 16. század legnagyobb zeneszerzője volt, 52 misét, 1200 motettát, számtalan Magnificat-ot, madrigálokat, canzonékat írt, összesen kb. kétezer művet.

PÜSPÖKI LÁTOGATÁS — BÉRMÁLÁS

A magyar szentmisék helye Münchenben, a belváros szívében lévő, korarokk stílusban épült Damenstift-templom. Ebben a műemlék-templomban július 17-én, vasárnap **dr. Miklósházy Attila SJ**, a külföldi magyarok püspöke, **dr. Cserhádi Ferenc** plébános, **Merka János** ifjúsági lelkész és **Deés Ferenc** dunakiliti plébános koncelebrálásával, 20 ministránsral mutatta be a szentmisét és mondott egyszerű szavakkal mélyértelmű szentbeszédet. Mintegy 300 hívő emelt lélekkel hallgatta a 10 éve alakult Patrona Hungariae énekkar előadásában, **Molnár Károly** vezényletével **Kodály Zoltán** „Magyar Misé”-jét, **Halmos László**: „Ecce sacerdos...” és **Kerényi György**: „Szentlelek Isten szállj le ránk” című kórusművét. A szentmisén heten: **Balogh András, Goia Mihály, Botond Dániel, Jeges Adrienn, Somodji Ildikó, Varga Zoltán és Weszelowszky Aron** részesültek a bérmálás szentségében. Délben a Magyar Katolikus Misszió házában volt a püspöki fogadás, közös ebéd, illetve a Patrona Hungariae énekkar jubileumának megünneplése.

A PATRONA HUNGARIAE KÓRUS JUBILEUMA

Az ünnepséget a Misszió nagytermében **Halmos**: „Jubilante”-ja nyitotta meg, de a későbbiek során legnépszerűbb műve, a „Mindén földek Istenet dicsérik” és **Gebhardt** től a „Századok ajkain” is műsoron sze-

repelt, a **Regösök** pedig **Kalotaszegi** tánc-csal gyönyörködtették a közönséget. A **kis Jánosi Margit** szavalata, majd **Cserhádi atya** és **Rogge-Solti László ET.** elnök köszöntő szavai után **Miklósházy püspök** mondott kedves laudációt, méltatást a **Miszsió**, ezen belül az énekkar sikeres tevékenységéről és a kórus tagjainak átadta a **Misszió** **Értesítőjének** „**Kórusjubileumi szám**”-át. Ebben a kis könyvnek beillő 20 oldalas füzetben „**Magyar egyházi énekkarok Münchenben 1947 és 1994 között**” című dolgozatában **Cserhádi atya** áttekinti a jubiláló kórus előzményeit és elődei, az első még 1947-ben **Stoll Gábor** által létesült egyházi énekkaron kezdve, méltatva a **Farkas László** karnagytól életre hívott **Szent István Dalkör**, továbbá a **Pálos Marcell**, volt operaházi karmester vezette, kiváló szólistákkal (**Ingeborg Hallstein, Moldován Melinda, Várady Ferenc** stb.) rendelkező **Magyar Kamarakórus** egyházi közreműködéseit. Nagy értéke a füzetnek a benne található fénykép-dokumentáció és a nagy körültekintéssel készült kimutatások, táblázatok közreadása. Milyen hasznos lenne, ha minél több magyar misszió és egyesület történetét hasonló módon megírnák.

A JÚNIUSI „MAJÁLIS”

A Magyar Katolikus Misszió június 27-én, vasárnap, ezidén is a München-Grünwald-i egyházmegyei üdülőparkban rendezte meg Majálisát. A nagyszabású népiünnepély jellegű **vigasságon** több mint 600-an vettek részt és vidám zene, nótázás, tánc mellett szórakoztak, örültek egymásnak. Lehetett enni-inni, fagyaltozni, szalonnát-, húst-, kolbászt sütni. Volt tombola, játék a kicsiknek: zsákbutítás, kötelhúzás s ami ilyenkor lenni szokott. A „Majális kupéért” hét (7) futballcsapat küzdött, „mindent beleadván” — ahogy láttuk, a **Regös** táncsoport pedig szemetvívő tarka műsorral lépett dobogóra. A vendégek között **dr. Udvardy Jenő** főkonzul, feleségével és kislányával is megjelent. Este 10 órakor kürtszó fújta a takarodót, a lobogó fáklyák fényénél bevontuk a magyar zászlót és a nyári estben, bajor csillagok alatt elhangzott a székyesi és magyar Himnusz.

Szamosi József

A NŐK MÉLTÓSÁGÁRÓL

Az egyház mindig nagy fontosságot tulajdonított a nőknek, a jelen időben pedig különös reménységgel tekint rájuk, mint a jövő zálogai felé. Azt, amit női emancipációnak neveznek, azt az egyház az emberi személy méltóságáról kinyilatkoztatott tanítás fényében szemléli. A keresztény antropológia tükrében minden emberi személy sajátos méltósággal rendelkezik, és a nők méltósága nem kisebb a férfiakénál. Ennek megfelelően az egyház azt tanítja, hogy a férfi és a nő egyenlőségének az elvét, akár a személy méltóságáról, akár az alapvető jogokról van szó, valamennyi következményével együtt maradéktalanul meg kell valósítani.

A nő számára nem lehet a férfiasodás a tökéletesedés útja, amely során szinte elvesztené női sajátosságait. Ezzel szemben inkább arról van szó, hogy egyenlők a különbözőségeikben, ami nem jelent szükségszerűen végletes szembefordulást egymással.

Mária fénye a mai nőkre is szétárad, segít régi és új problémáik megoldásában, méltóságuk és jogaik elismerésében és elfogadásában. A nők általa sajátos kegyelmet kapnak, mégpedig azt, hogy szövetségben éljenek Istennel méltóságuk és küldetésük szerint.

II. János Pál pápa

KOMÁMASSZONYOK GALGAHÉVIZEN

Amikor tizenegy évvel ezelőtt megalakult a Müncheni Katolikus Misszióban, **Kecskési Maja** és **Juhász Bori** kezdeményezésére a Komámasszony népi táncsoport, nem gondolta egyikünk sem, hogy németországi (Stuttgart, Mainz, Hamburg) és külföldi (Bécs, Róma) szerepléseink után meghívót kapunk Magyarországra Galgahévízre, ahol 90 évvel ezelőtt alakult meg a népi-nemzeti hagyományok őrzésére a Gyöngyösbokrétá.

Galgahévíz idén ünnepelte fennállásának oklevéllel is tanúsított 780 éves évfordulóját. A Faluünnepet július 16—17-én rendezték meg. Minket érkezésünk után **falusai családoknál szállásoltak el és olyan vendégszeretettel amivel fogadtak, egyikünk sem tudott elképzelni.**

A Faluünnep gálaműsorában tánc-csal, dallal és zenével léptek fel a **Kikinda-i**, és **Tonnenheide-i** (Németország) csoportok, mi pedig három tánc-csal vettünk részt a műsorban: **Galgamenti karikázó**, **Sárlközi karikázó** és **Széckelyföldi táncokkal**, melyeket **Durkó Kecskési Csilla** és **Durkó István** táncanárak tanítottak be. **Fellépésünk után nagy dicséretet kaptunk, alig akarták elhinni, hogy amatőrök vagyunk és itt Münchenben ápoljuk az eredeti népitáncot**

ugyanúgy mint otthon a galgahévízi asszonyok.

A Komámasszony táncsoport résztvevői Galgahévízen: **Bela Mária, Boór Márta, György Jutka, Horváth Réni, Juhász Bori, Kecskési Maja, Kucsera Jutka, Schuster Ildi, Vály Éva** és e sorok írója.

Ramsay Erzsébet

PAX ROMANA TALÁLKOZÓ SZLOVÁKIÁBAN

A Szlovákiai Magyar Pax Romana — Keresztény Értelmiségiek Szövetsége július 7-től 9-ig Léván tartotta meg III. nyári találkozóját a „Kereszténység és nemzettudat” témáról, amelyet vallási, történelmi, szociológiai, stb. szempontból vizsgáltak meg. Felvidéki és budapesti előadókra kívül Münchenből **András Károly** tudományos kutató a kitűzött témát politikai nézetből elemezte. Az előadásoknak átlag 60 hallgatója volt. Jövőre Kassán rendezik meg a találkozót.

SEGÍTSÜNK!

Szombathelyen ökumenikus rendeltetésű kápolna, továbbá oktatási intézmény épül. Kérlek hozzá a külföldi magyarság támogatását. Cím: **Apáczai Csere János** Alapítvány, H-9700 Szombathely, Honvéd tér 2. I. Pf. 373. Bankszámlaszám külföldön: **ATS 419-5245-941-31** és **DEM 407-5245-941-31**.

SEGÍTSÉGGÉRÉS

„Magyar Műhely“ néven alapítványt hoztak létre egy hat osztályos gimnázium létesítésére Mezőörsön. Az épület megvan hozzá, de felújításra szorul s pénzforrásai ki merültek. Az Alapítvány elnöke, Szabó Gyula plébános kérése a külföldi magyarokhoz: támogatás anyagilag az iskola létrehozását. „Segítsenek nekünk, féltjük hazánkat!“.

Pénzadományok: Pannonhalma és Vidéke Takarékszövetkezet, Pár 339-98310/23051. Adószám: 18525254-1-08.

AUSZTRÁLIA!

Ha magányos életbe már beleunt, van világviszonylatban nagyra becsült magyar nyelvű TÁRSKERESŐ szervezet, mely bizalommal segítséget tud nyújtani Önnek is. Információért levélben küldjön: 5 US \$, 10 DM, 4 £, 50 SK, 10 SFr., 50 Ffr., vagy 80 ÖSch. Légitársítási költségekre az alábbi címre: „GLOBALCONTACT“, „EG 2 ON 94“ P.O.B. 325, SUNSHINE, VICTORIA 3020, AUSTRALIA. Kérjük a borítékra és a levélben címzését nyomtatott nagybetűkkel olvashatóan írni.

Svájci magyar férfi, 69 éves, megismerkedne független, nemdohányzó hölgygel 60 éves korig a Genfi tó környékéről. Jelige: „Várom“.

MAGYAR PENZIÓ, DINO (Lugano közelében). ☎ (CH) 0041 91 91 39 79.

Megrendelésre haladéktalanul küldjük

Békés Gellért

KRISZTUSBAN MINDNYÁJAN EGY Keresztények egysége — utópia?

Az ökumenikus mozgalom története és feladatai, a keresztény egység időszerű kérdései.

A könyv ára postaköltséggel 10.— DM.

Pannonhalmi Könyvszolgálat

Főmonostor, Vár 1. H-9090 Pannonhalma.

Bogyay Tamás:

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE TÁVLATBÓL

a Méréleg Bécs-Budapest-München kiadásában. 184 old., 4 térképpel, kartonkötésben. Ára 15.50 DM + portó.

Megrendelhető a KUPA, Distelfinkweg 21, D-81249 München címén. Üzenetrögzítő / Fax: 0049 89 8 64 35 73.

Szamosi József újabb művei:

VIRÁGOSKÖNYVEM

- Színes riportok a természetből - 64 old.

PASZIÁNSZ

- Csevegések, játékok, napló (1945-46) 172 oldal.

MŰLHATATLAN MŰLT

- Új és régi versek - 186 oldal.

Egy-egy könyv ára portóval 20.— DM (bankjegyben).

Megrendelhet a szerző címén:

Elektrastr. 7/b. 81925 München.

„TÉTÉNY“ Ungarische Spezialitäten Kreitmayerstr. 26 - 80335 München

Telefon: (0 89) 1 29 63 93

Badacsonyi szürkebarét	7.50
Badacsonyi kékenyelű	7.10
Csopaki rizling	6.80
Debrői hárslevelű	6.80
Boglári Chardonnay	7.50
Alföldi olaszrizling	6.20
Villányi burgundi	7.50
Soproni kéfrankos	6.80
Tihanyi kékburgundi	7.50
Cabernet Sauvignon	5.—
Alföldi kéfrankos rosé	6.20
Alföldi rosé	6.20
Tokaji szamorodni	12.50
Tokaji aszú 3 puttonos	14.50
Tokaji aszú 4 puttonos	16.50
Tokaji aszú 5 puttonos	19.50
Kecskeméti barackpálinka	29.—
Cseresznyepálinka	25.50
Vilmos körtepálinka	29.—
Császárkörte	21.50
Unikum	27.50
Szilvapálinka	22.50
Hungaria brut	12.—
Grand Couvee	13.—
Tarhonya, kokatásza nagy	3.80
Paprika káposztával	5.—
Paprika káposztával	11.—
Májás-, véres hurka, disznósajt per kg	12.50
Tokaszalonna	15.—
Füstöltzalonna	10.—
Tepertő	10.—
Friss kolbász	16.—
Házi kolbász	23.—

● Üveg árut nem szállítunk! ●

ANYAGTORLÓDÁS MIATT SZÁMOS CIKKET KÉSŐBBI SZÁMAINKBAN HOZUNK!

APRÓHIRDETÉSEK

Budán közel a Várhoz és a metróhoz, modern garzonlakás hazalátogatónak kiadó. Telefon: 01 341 46 24 vagy 093 33 20 34 (Svájc).

Budapest, V. kerületben összkomfortos lakás 120 m², valamint Motel a Mátrában eladó. Telefon: (D) 079 04 / 76 37 (8—16 óráig) és 079 51 / 2 67 46 (17—20 óráig).

BEATRIX PANZIÓ! H-1021 Budapest, Széher út 3. Tel./Fax: 0036-1-17 63 730. Szeretettel várjuk az „Év panziója“ díjat nyert családias szállodánkban, zöldövezetben, de közel a központhoz. Szállodai színvonal — féláron!

Szentendrén, zöld övezetben panorámás, két-szintes, összkomf. családi-villa eladó vagy kiadó. Budapesttől 25 km autópályra. Érdeklődés: ☎ 0036-1-115 65 77 (H).

Eladó! Marcali-ban (Somogy megye), városközpontban, 190 m² alapterületű, jól karbantartott 5-szobás, minden komforttal ellátott, (gázfűtés, telefon, kábel-tv) családi ház, 1496 m² kerttel. Irányár: 10 millió Ft. Érdeklődés: Gróf Ferenc, Izabella utca 77/I./1. H-1064 Budapest. ☎ 0036-1-1122 173.

Szentendrén, belváros mellett, 70 m² kertes ház eladó! Ára: 6,2 millió Ft. Érdeklődés: A. Szőke, ☎ (CH) 0041 52 232 18 40.

A Református Magyar nyelvű Egyházközség München, kántori állásra Kántort keres. Felvilágosítás a lelkészi hivatalnál: Teplitzer Weg 14, 80997 München. Telefon/Fax: (0 89) 149 31 72.

Könyvelési iroda vállalja magyarországi érdekeltségű külföldi cégek teljes körű és felelősségű könyvelését. Kassai, könyvelési iroda, H-3625 Miskolc, Hunyadi út 5. ☎ 0036-46-346 936, ☎ + Fax: 0036-46 354 212.

PÁLYAKEZDŐ fiainak, megbízható gépkocsit vennék, nagy csomagterrel. Tel.: 0036-1-1857-931 (H).

Csinosnak mondott magyar nő, 38 / 160 / 68, megismerkedne hozzáillő magyar úrral 40—50 éves korig. Komoly életfelfogásom és fakana-las tudásom van. Dinók Gyuláné, Daróni köz 25./II./39. H-6000 Kecskemét. Telefon: 0036-76-322 378.

VAJDASÁGIÁK, DÉLVIDÉKIEK, MAGYAROK! Rendeljük meg a Vajdasági Hírnök c., a szülőföld híreit tartalmazó folyóiratot! Benne: hírek, aktualitások, olvasmányok. Kérésére ingyenes mutatószámot küldünk.

Cím: Vajdasági hírnök, YU-21235 Temerin, Petőfi Sándor u. 70 / 1., Jugoszlávia. Telefon / fax: 00381 - 21 - 840 731.

Németországban élő, karcsú, fiatal tanár nő keresi jömegjelenésű, diplomás, komoly, családcentrikus férfi ismeretséget. Leveleket „Chopin“ jellegre kérem a kiadóba.

Magyarországban élő, diplomás, 175/35, elvált, jól szituált, egészséges, káros szenvedélytől mentes, kellemes, jókinézésű férfi keresi Svájcban élő hölgy ismeretséget 45 éves korig, házasság céljából. Válaszokat „Jogász“ jellegre a kiadóba kér.

Üdülési lehetőség Hévízen. A gyógyító köz-elében, újonnan épült panzióban, kényelmes, nagy szobák — fürdővel és reggelivel — kibérelhetők! Információk telefonon vagy faxon keresztül Budapesten: Tel. és Fax: 0036-1-267-8747; vagy Hévízen: ☎ 0036-60-35 91 87.

Budapest XVI. ker., zöldövezetben, örök-lakás 57 m², telefon, balkon, műholdas tv, berendezve, beköltözhető. Jelige: „Alea“.

Budapestben, a Kálvin térnél, 6 szobás, 2 konyhás, 2 fürdő, 2 telefon, gyönyörűen felújított üres lakás eladó. Felvilágosítás szeptem-berben Budapesten: ☎ 0036-1-2177 194, vagy Párizsban: 134-51-57-66.

Nyugdíjas tanárnő (65), vállalja egyedülálló hölgy, vagy férfi gondozását, háztartása vezetését, lehetőleg Münchenben, vagy környékén. Egészséges, teherbíró. Némétül jól beszél, ír, olvas. Autó-jogsoftványa van. Póka Gyuláné, H-7755 Töttös, Jókai utca 1.

Házvezetői állást vállal idősebb (50—60 éves) házaspárnál, 44 éves, felsőfokú végzettséggel rendelkező magyar asszony. Némétül jól ért, és beszél, már dolgozott Németországban. Nyelvtanfolyamon tökéletesen német tudását Reszlerné Elchinger Róza, H-4027 Debrecen, Domokos Lajos utca 13. 10 / 42.

Független rádió- és tv adót Kolozsvárnak! A „Fellegrán“ Kulturális Alapítvány független adóállomás alapítására alakult, amely naponta négy órát sugározna magyar nyelven. A frekvencia engedélyt megszereztük. Októbertől indítjuk a programot. Nehézségeinkben kérjük az Ön anyagi támogatását. Megértését köszönjük. Sebesi Karen Attila alelnök, „Fundatia Culturală Cetatúria“, Romania - 3400, Cluj, P.O.Box 497, Str. Padurii 14 / 18. Cont: (bankszámlaszám) Credit Bank Cluj: LEI: 40 10 11 24 53; USD: 40 20 11 24 53 16; DEM: 40 20 11 24 53 10.

JAKÓCS PANZIÓ: Egy és két személyes szobák fürdőszobával, WC-vel: 50.— DM reggelivel.

JAKÓCS TAXI: Helyben vagy hosszabb útra. Budapest XI. ker., Bod Péter utca 20.

Megjelent! Megjelent! LOURDES-i csodák és gyógyulások. Dokumentumfilm hat csodásan meggyógyulttal. (Videokazetta magyarul, 90 perces, VHS, PAL). Ára: 40.— DM. Megrendelhető kiadóhivatalunknál.

RUPP LÁSZLÓ hítes törvényszéki fordító, vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra. 80336 München Goethestráe 32.

APOLLO

DEMENAGEMENTS

Szállítási vállalat

Szállítások belföldre és külföldre, tengerentúrra — légiszállítással is — költözök, bútorraktározás, külföldi szállítmányoknál a vám elintézése.

Összes nyugati és keleti államokba oda és vissza szállítunk!

Magyaroknak árkedvezmény!

APOLLO DEMENAGEMENT

4 bis, route des Jeunes

CH - 1211 Genève 26

Telefon: 022 / 3 43 22 46.

FAX 022 / 3 42 24 75

Magyarul is beszélünk!

Privát cím: Keresztes László

53, route Veyrier,

CH-1227 Carouge / Genève

☎ 022 / 3 42 98 36 este (7 óra után).

Kiadóhivatalunknál kapható:

Lourdes-i zárókönyv (dr. Szabó József összeállítása) 7.— DM

Lourdes — Bernadett nyomdokain (kb. 140 színes képpel) 25.— DM

Lourdes, Kereszt út, (videokazetta magyarul, 50 perces, VHS, PAL) 30.— DM

Lourdes-i üzenet — elmélkedések magyar nyelvű kazetta, dr. Szabó József összeállítása) 10.— DM

Patrona Hungariae, (színes zománcjelvény) 3.— DM

Szállításnál + portóköltséget számítunk.

Megrendelhető:

Ungarische Katholische Delegatur

ÉLETÜNK kiadóhivatala

Landwehrstr. 66 D-80336 München.

ÚJ POSTAI IRÁNYÍTÓSZÁMUNK

D - 80336 München.

VIDEOKAZETTÁK CSERÉLÉSE!

Amerikai-kanadai szisztémáról magyar rendszerré, vagy fordítva, 24 óra alatt. Küldje videóját szeretteinek!

VIDEOFILM

a Szentatya magyarországi látogatásáról, 2 órás színes műsor. Ára 23 \$ portóval együtt.

KAPHATÓ

a történelmi Magyarország színes térképe, az ország és a vármegyék címeivel, plasztikkal védett kartonon, 22 x 32 nagyságban, portóval 20.— \$ a következő címen:

MAGYAR NAPLÓ — VIDEO DEPT.

P. O. Box 822, Daytona Beach, FL 32115, USA.

MAGYAR SZENTMISÉK

BÉCSBEN minden vasár- és ünnepnap 10.30 órakor, a Német Lovagrend, Árpád-házi Szent Erzsébetről elnevezett templomban. Első kerület, Singerstr. 7. szám, (Deutsch-Ordenskirche). A templom bejárati ajtaja a kapun belül jobbra.

Hegyi György lelkész

* FIGYELEM! HELYVÁLTOZÁS! * GRÁCBAN, a hónap első vasárnapja kivételével minden vasár- és ünnepnap, 10 órakor új helyen, a Welsche-templomban (Griesplatz) tartunk szentmisét, melyre a Grácban és Stájerországban élő, valamint az idelátogató magyarokat szeretettel hívja és várja

P. Nyers János lelkész

PÁRIZSBAN minden vasárnap 11 órakor: Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, 75010. Metro: République és Jacques Bonsergent.

ZÜRICHBEN minden vasár- és ünnepnap 10.15 órakor, a Szent Antal templom alagsorában, Minervastr. 60. Vizauer Ferenc lelkész

MÜNCHENBEN minden vasár- és ünnepnap 10.30 órakor a Damenstift-templomban. Dr. Cserháti Ferenc plébános

ROSENHEIMBEN minden hónap 2. és 4. vasárnapján, 10.00 órakor a Rossacker-kápolnában. Fehér István s. lelkész

Münster-Padernborn- és Osnabrück egyházmegye: Misszióink július 9-től augusztus 15-ig zárva. Szüneti utáni első szentmise, aug. 21-én (3. vasárnap) Bielefeldben; augusztus 28-án (4. vasárnap) Münsterben lesz.

Bagossy atya.

FRANKFURT-Rödelhimben, a hónap 2. és 4. vasárnapján, 15.30 órakor, a St. Raphael templomban, Ludwig-Landmann-Str. 365.

MAINZBAN a hónap 1. vasárnapján, 12.15 órakor az Olasz Misszió templomában, Emmen-str. 15.

WIESBADENBAN a hónap 2. vasárnapján 10.30 órakor az Olasz Misszió kápolnájában, Platter Str. 5.

DARMSTADTBAN a hónap 4. vasárnapján, 10.45 órakor Griesheimban a Szt. Kereszt templomban, Friedrich-Ebert-Str. 58.

GIESSENBEN a hónap 3. vasárnapján, 10.30 órakor, a Szt József kórház kápolnájában, Liebigstr. 24. Takács Pál plébános

Münster-, Paderborn- és Osnabrück egyházmegyékben mindenütt havonta egyszer. Első vasárnap: HAGENBEN 10.30 órakor a St. Josef Hospital kápolnájában MENDENBEN 15.30 órakor a Heilige Kreuz templomban (Battenfeld). Második vasárnap: OSNABRÜCKBEN 11.00 órakor, Pernickel-Mühle, Mühlenstr. Harmadik vasárnap: BIELEFELD, 15.30 órakor a Szt. Josef templomban, August-Bebel-Str. 9. Negyedik vasárnap: MÜNSTERBEN 11.00 órakor a Ferencesek templomában Hörsterplatz. MARLBAN és ARNSBERGBEN külön megbeszélés szerint. Misszióink telefonszáma: (0251) 32 65 01, Bagossy atya.

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Magyar Katolikus Főlelkésziség Landwehrstraße 66 · 80336 München. Telefon: (0 89) 5 32 82 88 Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47 Felelős Kiadó: a Magyar Katolikus Főlelkésziség Főszerkesztő: P. Szőke János. Felelős szerkesztő: Fejős Ottó.

A szerkesztőbizottság tagjai: Dr. András Mária, dr. Bogyay Tamás †, Boór János, dr. Frank Miklós, Kovács K. Zoltán (Budapest) és Szamosi József (olvasó- és tördelő szerkesztő).

Kedaktion und Herausgeber: Ungarische Katholische Delegatur Landwehrstraße 66 · 80336 München. Telefon: (0 89) 5 32 82 88 Telefax: (089) 5 32 82 45 / 5 43 81 47 Chefredakteur: P. János Szőke.

Verantw. Redakteur: Ottó Fejős.

Abonnement: DM 25.— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 40.—

ELŐFIZETÉS:

Az Életünk a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és nálunk is kell előfizetni!

Tengerentúrra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 2.50 DM.

Előfizetési ár egy évre DM 25.— vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúrra légitáppostával DM 40.—

Lapzárta minden hónap 15-én Hirdetéseket csak 15-ig fogadjunk el.

Postgiroamt München: Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80 Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto

Erscheint 11mal im Jahr.

Druck: Danubia Druckerei GmbH, Ferchenbachstraße 88 · 80995 München.

Belegenhinweis: zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei. A kiadványhoz körlevelet mellékelünk.

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket és átutalásokat postacsekkel kontónkra kérünk! Kath. Ungarn-Seelsorge München, — Sonderkonto:

Postgiroamt München,

Konto-Nr.: 606 50 - 803. BLZ 700 100 80.

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN!

Hirdetési díjak 1994 január 1-től:

Apró-, házassági-, általános hirdetés	DM
ára soronként (kb. 40 betű)	7.—
Jelige portóval	7.—
Külön kívánások eseténként árazunk.	
Üzleti hirdetések soronként	10.—
Nagybetűs (kétsoros) sor	20.—
Kétfasábohs hirdetés az összeg kétszerese.	
Egymásutáni háromszori hirdetés esetén	10 százalékos kedvezmény.
Egymásutáni hatszori hirdetés esetén	20 százalékos kedvezmény.
Egy évi hirdetés esetén 25 % kedvezmény.	
Hirdetések határideje minden hónap 15-e, befizetve!	

A névvel megjelölt cikkek nem minden esetben felelnek meg a szerkesztőség véleményének. — Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető terjesztőnkél: Joseph DANI, Deer Valley, P.O.Box 43126, Calgary, Alta T 2 J 7 A 7, Canada.

A címére küldött csekken feltüntetendő: „ÉLETÜNK“. Kérjük szíveskedjenek a fenti címre, ne Münchenbe küldeni a csekkeket. Itt egyenkénti beváltásnál a 40.— DM-ből 8.— DM-et levonnak a bankban.

Előfizetési díj egy évre 17.— US \$ + 13.— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből postázzuk.

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK NAGYVÁLÁSZTÉKBAN.

Olcsó áron raktárról. Kérje árlistánkat! JOSEF UDVARHELYI ☎ (0 911) 35 79 21 Virchowstr. 45. 90409 Nürnberg.

A HIRDETÉSEK SZÖVEGEÉRT, STÍLUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL!

● HIRDETŐINK FIGYELMÉBE! ● Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni!

ANNEMARIE SCHWARZ hités tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar fordítást és tolmácsolást vállal (szépirodalmi szöveget is.) 40477 Düsseldorf, Duisburger Str. 26. Tel.: (0211) 4 98 12 88. Fax: (0211) 4 98 63 02.

MAGYAR VIDEÓK 30.— DM-től, ADÁMFI, Pf. 29, D-52001 Aachen, ☎ Fax (0241) 17 33 55.